PROGRAM TV NA TYDZIEŃ

Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków na Białorusi • Rok wydania V • 23 - 29 maja 1994 r. nr 20 (106)

DONOŚNA WIZYTA

Wydarzeniem na skalę republikańską było spotkanie premiera Kiebicza z przedstawicielami Związku Polaków na Białorusi w dniu 17 maja 1994r. To zaszczytne wyróżnienie jest wyrazem uznania dla działalności Polaków i ich roli w budowaniu podstaw niepodległej Białorusi. Przed siedzibą Zarządu Głównego ZPB w Grodnie zebrali się na powitanie przedstawiciele różnych środowisk wraz z dziećmi i młodzieżą.

Głównym zadaniem Polaków na Białorusi jest odradzanie oświaty i kultury, dlatego nie zabrakło transparentów na temat budowy polskich szkół w Grodnie.

Spotkanie nastąpiło o godz. 17.10, gdzie przed budynkiem Związku, udekorowanym flagami państwowymi (Białorusi i Polski) powitano uroczyście głowę Rządu RB Wiacesława Kiebicza.

Z wielką uwagą i skupieniem nastąpiło to spotkanie, gdy w progi budynku wstępował dostojnik Republiki Białoruś. Witając zgromadzonych W. Kiebicz przeczytał hasła trzymane w ręku dzieci: "Polskim dzieciom - polskie szkoły", "Szanowne władze! Zbudujcie nam polską szkołę!", zarówno w języku polskim, jak i białoruskim, deklarując Polakom "no to będziemy razem z Wami budować te szkoły". Po powitaniu kwiatami przez młodzież, prezes Związku T. Gawin wraz z członkami Rady Naczelnej zaprosił Przewodniczącego Rady Ministrów Republiki Białoruś do wnętrza budynku, gdzie odbyły się dalsze wiążące rozmowy.

Przy stole rozmów zasiedli: obok W. Kiebicza wojewoda grodzieński S. Domasz, wicewojewoda N. Kołocej, mer Grodna H. Krupienko, kierownik Zarządu Oświaty Obwodowego Komitetu Wykonawczego A. Sawczyk, prezes ZPB T. Gawin, wiceprezes Związku T. Malewicz, R. Kacynel, prezes obwodowego oddziału ZPB St. Sienkiewicz i prezes miejskiego oddziały St. Piełuc oraz członkowie Rady Naczelnej ZPB.

Na wstępie T. Gawin zabierając głos podkreślił, że dotychczasowe osiągnięcia w odradzaniu języka ojczystego i kultury polskiej są wynikiem ofiarnej i żmudnej pracy Polaków zrzeszonych w Związku jak i nie zrzeszonych, ale zachowujących poczucie tożsamości narodowej.

Pełniejsze odrodzenie stało się możliwe dzięki zrozumieniu naszych potrzeb przez władze w warunkach niezależnej Białorusi. Pilnego rozwiązania wymagają obecnie: koncepcja odrodzenia kultury i języka polskiego w Republice, a m.in. budowa polskich szkół, kształcenie kadry fachowców, wydanie niezbędnych podręczników i dopracowanie programów.

PREMIER REPUBLIKI BIAŁORUŚ WIACZESŁAW KIEBICZ

POPARŁ PROPOZYCJE ZPB I.POOBIECAŁ, ŻE ZA KOSZT PAŃSTWA W GRODNIE BĘDZIE WYBUDOWANA SZKOŁA POLSKA I CENTRUM KULTURY POLSKIEJ

Podstawowy problem wyłonił się obecnie z budową szkoły w Grodnie w dzielnicy Wiszniowiec, gdyż mamy zgodę władz miasta na budowę, ale brak funduszy w budżecie miasta, wiąże nam ręce, a korzystając z okazji chciałbym prosić pana premiera o pomoc w roztrzygnięciu tej palącej imprezy. W. Kiebicz oświadczył, że wyraża zgodę na budowę szkoły polskiej ze środków państwowych w dzielnicy Wiszniowiec.

Ustosunkował się również do wystąpień prezesa ZPB stwierdzając, że dopilnuje aby opracowano ogólnokrajowy program rozwoju języka polskiego i kultury oraz w przyszłym roku rozpoczęto budowę Centrum Kultury Polskiej w Grodnie.

Jednocześnie podkreślił, że prosi aby kierownictwo ZPB wpływało w miarę możliwości na władze Rzeczpospolitej Polski, o zapewnienie Białorusinom na Białostocczyźnie godnych warunków dla rozwoju narodowego.

Członek Rady Naczelnej E. Skrobocki zadał również premierowi pytanie dotyczące ułatwień w przekraczaniu granicy z Polską, gdyż formalności nie sprzyjają w nawiązywaniu szybkich kontaktów.

W. Kiebicz oświadczył, że dąży do tego, aby uprościć tryb przekraczania granicy przez obywateli obu krajów, lecz na razie nie znajduje to adekwatnych działań ze strony Polski.

Zaznaczył także jak ważną rzeczą jest dla Białorusi by na tej ziemi panował spokój i wzajemne zrozumienie, a działalność ZPB jest tego przykładem i nie wzbudza zastrzeżeń.

Redaktor polskiej redakcji radia obwodowego, Joanna Niemczynowska, zwróciła się do premiera RB z pytaniem, odnośnie rozszerzenia zasięgu polskich audycji telewizyjnych i radiowych na teren Białorusi.

Premier odpowiedział: "Nie będzie trudności".

Tadeusz Gawin dziękując za wizytę oświadczył, że kierownictwo ZPB zawsze starało się aby nasze stosunki ze wszystkimi narodowościami republiki układały się jak najlepiej, gdyż mamy w naszym państwie wspólne cele .

Matylda ŚWIGOŃ
Józef DZIURBEJKO

Na zdjęciach: powitanie przed siedzibą ZPB, podczas spotkania z Premierem Republiki Białoruś W. Kiebiczem w Zarządzie Głównym Związku Polaków na Białorusi.

Fot. M. Aniszczenko

AKTUALNOŚCI • FAKTY • WIADOMOŚCI

Rada Ministrów RB wprowadziła prawo do bezpłatnego przejazdu w pociągach i autobusach komunikacji podmiejskiej emerytom - kobietom w wieku powyżej 55 lat, mężczyznom - 60 lat, oraz w pociągach podmiejskich uczniom szkół-internatów i szkół zawodowych, mieszkających na wsi, podczas ich przejazdu na zajęcia.

❑❑❑

Z okazji Święta 3 maja w Mińsku odbyła się wystawa współczesnej polskiej książki. Organizatorami wystawy byli Ambasada RP w Mińsku, Fundacja Pomocy Polakom na Wschodzie oraz Biblioteka Narodowa w Mińsku.

❑❑❑

Białoruś i Słowacja podpisały umowę o współpracy w dziedzinie kultury.

❑❑❑

W Narodowym Akademickim Teatrze im. J. Kupały odbył się benefis znakomitej aktorki Stefanii Staniuty z okazji 75-lecia jej pracy twórczej.

❑❑❑

Białoruski Brześć i francuski Brest podpisały umowę o przyjaźni i współpracy.

❑❑❑

Od 15 maja b.r. Stany Zjednoczone zaczęły pobierać od obywateli Białorusi opłatę za wizy wjazdowe: za wizę jednorazową - 60$, tranzytową - 20$, wielokrotną - 300$. Wyjątek stanowią dyplomaci i osoby oficjalne, którzy korzystają z wiz bezpłatnych.

❑❑❑

Zgodnie z decyzją Zgromadzenia Generalnego ONZ 15 maja będzie obchodzony corocznie jako Międzynarodowy Dzień Rodziny.

❑❑❑

Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów Rzeczpospolitej Polskiej podjął decyzję o denominacji złotówki od 1 stycznia 1995 r. 10 000 obecnych złotych będzie się równało jednej nowej złotówce. Akcję przewiduje się przeprowadzić stopniowo w ciągu dwóch lat.

❑❑❑

Prezydent Lech Wałęsa udekorował Orderem Orła Białego - najwyższym odznaczenie RP - Adama Bienia (ostatni żyjący oskarżony w procesie 16), Aleksandra Gieysztora (historyk), Zofię Morawską (opiekunka niewidomych dzieci), Jana Nowaka-Jeziorańskiego (wieloletni dyrektor sekcji polskiej Radia WE), Stanisława Stommę (historyk i prawnik), Jerzego Turowicza (red. nacz. "Tygodnika Powszechnego), Czesława Miłosza (poeta). Przyjęcia orderu odmówił Jerzy Giedroyć - redaktor paryskiej "Kultury"

❑❑❑

Prof. Aleksander Wolszczan, astronom z Pennsylvania State University w Filadelfii, absolwent Uniwersytetu im. M. Kopernika w Toruniu, dokonał rewelacyjnego odkrycia. Badając pulsary odkrył pierwszy system planetarny poza układem słonecznym, który znajduje się w gwiazdozbiorze Panny w odległości 1200 lat świetlnych od Ziemi.

❑❑❑

Polskie Ministerstwo Kultury nie przekaże w tym roku planowanych 20 miliardów zł. dotacji dla mniejszości narodowych. Przyznana kwota jest o połowę niższa.

MINISTER WIKTOR GAJSIONEK W SIEDZIBIE ZPB

W siedzibie Zarządu Głównego ZPB odbyło się spotkanie kierownictwa Związku z Ministrem Edukacji RB Wiktorem Gajsionkiem i towarzyszącymi mu osobami. Przez prawie 6 lat oczekiwali na te spotkanie przedstawiciele Związku w celu omówienia nurtujących spraw oświatowych. Prezes ZPB Tadeusz Gawin przedstawił bieżące potrzeby oświatowe: m.in. konieczność kształcenia kadr nauczycielskich, o warunkach w jakich funkcjonują polskie klasy, o właściwym opracowaniu podręczników pod kontem wymogów programowych nauki w języku polskim itd. Pilną potrzebą jest budowa polskiej szkoły, ponieważ nie posiadamy samodzielnej placówki oświatowej, a nasze klasy rozproszone są po różnych szkołach miasta. Dotyczy to także innych ośrodków miejskich m.in. Wołkowyska.

Minister W. Gajsionek w swojej wypowiedzi zgodził się z argumentacją prezesa T. Gawina i zobowiązał się pomóc w rozstrzygnięciu powyższych problemów. Pan Gajsionek szczególnie podkreślił, że jest zwolennikiem budowy szkoły polskiej z funduszów państwa białoruskiego i postara się, aby pieniądze na budowę zamierzonej szkoły trafiły do urzędu miasta Grodna.

Na zdjęciach: Minister W. Gajsionek, podczas spotkania w ZPB.

Fot. M. Aniszczenko

UROCZYSTOŚCI W RUBIEŻEWICZACH

W przeddzień polskiego Święta Narodowego - Rocznicy uchwalenia Konstytucji - 3 Maja, w Rubieżowiczach (rejon Stołpcowski) odbyły się podniosłe uroczystości patriotyczne. Zorganizowali je wspólnie Rubieżewicki Oddział ZPB oraz "Straż Mogił Polskich" i Oddział "Wspólnoty Polskiej" z Wrocławia. Program uroczystości obejmował upamiętnienie krzyżem "SMP" zbiorowej mogiły żołnierzy polskich spoczywających na miejscowym cmentarzu, wykłady na temat politycznego i religijnego znaczenia majowego Święta a także dwusetnej rocznicy Powstania Kościuszkowskiego. Akademię uświetniły występy dziecięcych, młodzieżowych i dorosłych zespołów artystycznych z Rubieżewickiej szkoły i miejscowego Domu Kultury. Uroczystości uświetnili znakomici Goście: Konsul Generalny RP w Mińsku p. Krzysztof Dłużewski, przedstawiciele Fundacji Pomocy Polakom na Wschodzie oraz redaktor "Przeglądu Wschodniego" z Warszawy p. dr Jan Malicki (organizujący w tym czasie I Dni Książki Polskiej w Mińsku.

Obchody rozpoczęto Mszą świętą, podczas której ks. dziekan Ryszard Junik wygłosił homilię ku czci wszystkich pomordowanych i poległych na terenie Białorusi w okresie minionej wojny i okupacji. Następnie zebrani udali się do mogiły, gdzie uroczyście ustawiono i poświęcono krzyż. Okolicznościowe przemówienie wygłosił prezes "SMP" dr Julian Winnicki. Goście z Wrocławia przekazali miejscowej parafii lekarstwa, książeczki do nabożeństwa, tekstylia i literaturę polską. W imieniu ZPB oraz ludności przybyłych powitała p. Jadwiga Kolędo (gościom wręczono przepiękny kołacz powitalny), która następnie otworzyła uroczystości w Domu Kultury. Po wykładach swe wspaniałe umiejętności prezentowały zespoły artystyczne. Szczególne wrażenie wywarły na zgromadzonych występy maluchów- pierwszoklasistów, które w przepięknej polszczyźnie recytowały wiersze i śpiewały piosenki. Wysoki poziom zaprezentował zespół folklorystyczny i młodzieżowa orkiestra dęta. Na zakończenie wystąpił witany aplauzem ks. Junik, który w pięciu językach odśpiewał apel o zachowaniu pokoju na świecie.

Przebieg uroczystości, wysoki poziom, serdeczna wręcz nieoficjalna atmosfera przekonywała wszystkich jak bliskie i naturalne są kontakty Rodaków niezależnie od miejsca zamieszkania. Szkoda, że jest ich ciągle tak mało! Odległe Rubieżewicze pokazały jak wiele można osiągnąć, gdy są tacy działacze jak p. Jadwiga Kolędo, zaangażowane nauczycielki i opiekuńczy proboszcz. Redakcja gratuluje wszystkim, którzy przyczynili się do tak pracowitego i owocnego spotkania, jakie zostanie na długo w pamięci tak Gości jak i Gospodarzy! Naśladownictwo wskazane!

J.W.

SERDECZNIE ZAPRASZAMY DO GRODNA

Każdy dzień przybliża czas naszego spotkania z rodakami-grodnianami, którzy przed wojną, podczas wojny i po wojnie światowej wyjechali z naszego pięknego miasta. Po wielu latach życia w obcych miejscach człowieka ciągnie do swego "gniazda" rodzinnego, do którego nieustannie tęskni. My, mieszkańcy Grodna, dobrze to rozumiemy i serdecznie zapraszamy Was wszystkich w nasze stare, ale jednocześnie i nowe Grodno. Staramy się, żeby to nasze pierwsze spotkanie na ziemi Nadniemeńskiej było serdecznym, radosnym, napełnionym życzliwością i szczęściem więzi pokolenia starszego z nowym pokoleniem Grodnian. Te miłe i szlachetne więzi między nami w czasie spotkania dodadzą nam otuchy na długi czas życia.

Poprzez naszą gazetę "Głos znad Niemna" chcemy poinformować gości Grodna o programie naszego spotkania (I zjazd Grodnian):

25 maja 1994 r. - powitanie gości w Grodnie i ich zakwaterowanie w hotelu "Turyst"

26 V. godz. 9.00 - Msza Św. w intencji Grodnian w Bazylice mniejszej (katedra) celebrowana przez ks. biskupa Aleksandra Kaszkiewicza

Po Mszy Św. odbędzie się przemarsz gości i mieszkańców Grodna po ulicach starego miasta do pomnika Elizy Orzeszkowej.

Po obiedzie w teatrze dramatycznym spotkanie Grodnian (powitanie, koncert, wspomnienia, spotkanie przyjacielskie ziomków)

27. V. o godz.. 9.00 - Wyjazd do Naumowicz i Sopoćkiń, złożenie kwiatów na grobach poległych żołnierzy i obywateli polskich.

Po obiedzie o 15.00 wyjazd do Bohatyrowicz (na grób Jana i Cecylii, na mogiłę powstańców 1863 r.) Odpoczynek na brzegu Niemna.

28. V. o godz. 9.00 - Msza Św. żałobna w kościele Pobernardyńskim w intencji pomordowanych Polaków w II Wojnie Światowej.

Po Mszy Św. wyjazd na Cmentarz wojskowy (odsłonięcie tablicy zamordowanych w Katyniu Grodnian)

Po obiedzie , zwiedzenie przez gości mogił swoich krewnych i znajomych. Czas wolny.

O godz. 20.00 - Uroczysta kolacja pożegnalna

29.V. Godz. 9.00 - Msza Św. w katedrze grodzieńskiej w intencji gości.

Godz. 11-12.00 - odjazd gości z m. Grodno i ich pożegnanie przez członkow oddziału miejskiego ZPB i obywateli miasta.

Chcemy zawiadomić drogich naszych gości, że oddział miejski Związku Polaków na Białorusi postara się spełnić wszystkie życzenia państwa w czasie waszego pobytu w Grodnie.

Wy nasi goście - my Wasi słudzy!

Komisja organizacyjna
Oddział ZPB m. Grodna

DZIĘKUJĘ ZA PAMIĘĆ

Szanowna Redakcjo!

Chcę za pośrednictwem gazety gorąco podziękować Oddziałowi ZPB w Szczuczynie, a szczególnie jego prezesowi p. Antoniemu Kubyszynowi za pamięć o tych, którzy tyle ucierpieli od bolszewizmu. Gdy dowiedział się, że byłem skazany na 10 lat i wywieziony do Magadanu na męki, przesłał mi prezent z artykułami spożywczymi oraz dwie prześliczne polskie książki. Naprawdę jestem rozczulony tą pamięcią rodaków, bo przecież cierpiałem za polskość przez tyle lat więzienia i łagrów.

Dotychczas rozmawiamy w domu po polsku i dzieci wychowaliśmy na Polaków, chociaż posiadają wyższe studia rosyjskie. Mam troje wnuków, które uczą się języka polskiego.

Zawsze ze łzami w oczach oglądamy program TV p. Ireny Waluś, z rozczuleniem słuchamy jak polskie dzieci tak pięknie śpiewają polskie piosenki.

Z szacunkiem

Władysław Cydzik

okolica Przechody

SZEROKIEJ DROGI - "ŚWICIAŹ"

12 maja w siedzibie Białoruskiego Funduszu Kultury w Grodnie odbyła się prezentacja pierwszego regionalnego czasopisma "Świciaź" ("Świteź") o tematyce historyczno-kulturalnej, którego naczelnym redaktorem i założycielem jest prof. Siergiej Gabrusiewicz.

Wydanie tego typu czasopisma jest sprawą aktualną i pilną, zwłaszcza zważywszy, że "w ciągu wielu stuleci najcenniejsze zdobycze kultury białoruskiej celowo niszczono i rabowano, a to co nie udało zniszczyć lub wywieźć, chowano pod ciężką pokrywą zapomnienia."

Oprócz tematów związanych ze spuścizną historyczną Grodzieńszczyzny na łamach pisma czytelnicy znajdą ciekawe materiały dotyczące oświaty, języka, ekologii oraz życia społecznego w regionie. Będą również publikowane artykuły o życiu Białorusinów, rozsianych po całym świecie. Przewidywana jest współpraca z autorami z Polski, Krajów Nadbałtyckich i in. Nowy kwartalnik będzie rozpowszechniany nie tylko na terenie Grodzieńszczyzny ale i poza jej granicami.

Już w pierwszym numerze "Świtezi" czytelnicy mogą zapoznać się z ciekawym artykułem Siergieja Drozda o polsko-białoruskich powiązaniach w twórczości A.Mickiewicza i J.Kupały, z przekładami Olega Minkina poezji B.Leśmiana na język białoruski, z publikacją Andrzeja Majsiejonka o bibliotece Chreptowicza.

Załozyciel i redaktor naczelny "Świtezi" prof. Gabrusiewicz niejednokrotnie wypowiadał się za współpracą z redakcją "Głosu znad Niemna" oraz prosił o pomoc w składaniu tekstów z polską czcionką.

Osoby, którym nie są obojętne sprawy związane z odrodzeniem naszej ziemi rodzinnej, będą mogły nabyć nowe wydanie w księgarniach Grodna.

J. D.

OGŁOSZENIE

22 maja 1994 r. o godzinie 16.00 w "Grodnograżdanprojekt" odbędzie się wieczór poświęcony pamięci poległych pod Monte Cassino.

W programie: 1. Odczyt historyczny
2. Koncert

SERDECZNIE ZAPRASZAMY

Zarząd Miejski ZPB

SPROSTOWANIE

W Nr. 19. na stronie 4 w podpisie do zdjęcia zamiast "Natalia Krysztopowicz" powinno być Grażyna Kuncewicz. Za pomyłkę przepraszamy.

Redaktor

Anatol Jakowlew

JESTEM SYNEM ZIEMI WITEBSKIEJ

Gazeta już kilku razy drukowała artykuły swoich czytelników pod taką rubryką. Ale przeważały artykuły ludzi starszych, pochodzących z terenów Białorusi Zachodniej.Ci ludzie dobrze pamiętają swoje życie w te czasy, kiedy ich ojczysta ziemia była Polską. Ja zaś urodziłem się 4 lata po wojnie, w rodzinie polsko-białoruskiej. Przodkowie moi i po kądzieli i po mieczu od wieków żyli w okolicach Witebska. Choć ojciec jest Białorusinem i ma nazwisko Jakowlew, które jest również moim, ale matka jego była Polką. Co zaś do nazwiska Jakowlew, to takim ono stało się po przewrocie bolszewickim w 1917 roku. Dziadek za cara służył w Witebsku w żandarmerii i nosił nazwisko Jakubowicz, a gdy czasy się zmieniły, ratując siebie i rodzinę postarał się o nazwisko Jakowlew. No, cóż brzmi ono nieźle i trochę nawiązuje do Jakuba z Biblii. Matka ojca zmarła wcześnie, po sobie pozostawiła czwórkę dzieci, macocha była kobietą dla rodziny nie życzliwą i w pamięci ojca i ciotek pozostawiła gorzkie wspomnienia. Życie rodziny było ubogie i smutne. Rodzina matki z Jeleńskich i Dederko z pokolenia na pokolenie była polską. Pieczołowicie pielęgnowano język i tradycje polskie. Ale czasy komunistyczne pokrzyżowały życie, plany i nadzieje przodków. Ziemia została odebrana, część krewnych wywieziona na Syberię, gdzie prawie wszyscy żyjąc w nieludzkich warunkach zginęli. Naród oderwano od Kościoła, prześladowano za używanie języka ojczystego. Ostatnim, kto pobierał naukę w języku polskim w Witebsku , jest ciotka, Janina Dederko, Ona ukończyła polską szkołę w Witebsku w 1935 roku. Pamięta i mile wspomina swoich nauczycieli, którzy przez zaporę propagandy komunistycznej krzewili miłość do Polski i ojczystego języka. W czasie wojny służyła w Ludowym Wojsku Polskim jako felczer. Po wojnie ukończyła prawo i pracowała jako adwokat, była znana i ceniona, broniła jak mogła i potrafiła czci i godności ludzi.

Dzisiaj jest emerytką, ale bierze na ile pozwala zdrowie, udział w życiu oddziału ZPB i chodzi do kościoła.

W Witebsku spotkałem już trzy osoby, które ukończyły witebską polską szkołę. Szkoła ta została zamknięta w 1937 r. Na tym na szczeblu oficjalnym problem polski został na Witebszczyźnie rozwiązany, choć część Polaków przetrwała i do dzisiaj młodsza generacja Polaków języka polskiego nie zna i niestety, na razie, stosunek do Kościoła ma bierny. Wiedzą, że są Polakami, nie wstydzą się o tym mówić, ale świadomość narodowa jest bardzo niska. Pod tym względem bolszewicy osiągnęli to czego chcieli. W Witebskim Oddziale ZPB prawie wszyscy członkowie pochodzą z Zachodniej Białorusi.

Przez cały czas po rozbiorze 1772 r. , aż do 1917 r. na naszych ziemiach istniała mocna warstwa polskiej kultury i żywiołu, a panowanie "internacjonalistów" spod młota i sierpa położyło temu kres. Tylko nieliczni wydostali się z tego koszmaru i obskurantyzmu mając mocne pojęcie tożsamości narodowej. Przez wiele lat kościół św. Barbary ulegał dewastacji, kościół św. Antoniego, który po wojnie był w dość dobrym stanie, w latach 50-ch został wysadzony w powietrze, na jego miejscu postawiono rzeźby kobiece i urządzono wodotrysk, w gmachu klasztoru, który był obok tego kościoła, urzędują biznesmeni. Tylko jeden cmentarz katolicki obok Witebska w wiosce Dobrejka nie został uszkodzony. Kiedyś cmentarz ten był na pustkowiu, ludzie żyli nad brzegiem Dźwiny, ale w latach 30-ch Polaków, kogo nie zniszczyli, zmusili przenieść się w inne miejscowości, zaś dookoła cmentarza, gdy w 30-latach ludzi spędzano z chutorów, zrobiono wioskę, w której żyją przeważnie Białorusini. Oni mają swój cmentarz, dzięki Bogu i katolickiego nie zniszczyli. W tej wsi żyje parę rodzin polskich. których przodkowie spoczęli na polskim cmentarzu. Są to Przewalscy, ktorych też przerobiono na Przywalskich. Na pomnikach sprzed rewolucji można odczytać w języku polskim nazwiska Przewalskich, zaś po rewolucji już Przywalscy, pochowani tam też są Polacy o innych nazwiskach.

Wioseczka ta leży na wzgórzu dość stromym, z lewej strony opływa ją Dźwina, zaś z południa malutka rzeczułka Dobrejka, która obdarzyła swą nazwę wioskę. Cmentarz zadbany, sporo kwiatów, nad bramą zawsze był krzyż, na skraju wsi przebiega szosa na Ostrowno, gdzie urodził się kanclerz WKL Lew Sapieha, po którym pozostała piękna unicka cerkiew, położona nad brzegiem wspaniałych jezior, jak i same cudne Ostrowno. Cmentarz katolicki w tej wiosce prawie całkiem zniszczony i zaniedbany, cerkiew została przekazana prawosławnym i powoli się odradza.

Szukałem polskich śladów na naszej ziemi zawsze. Od dzieciństwa mówiłem, że jestem Polakiem i szczyciłem się z tego. Jedna z moich ciotek podczas wojny trafiła do obozu w Polsce, założyła tam rodzinę i pozostała na zawsze. Dzisiaj już nie żyje. lecz jej dzieci utworzyły nową gałęź naszego rodu. Gdy na początku lat 60-ch przyjechała ona do Witebska ze swoimi córkami, które urodziły się w Polsce, zachwycony byłem językiem, którym one rozmawiały, miłe wrażenie sprawiło również ich zachowanie.

Moja matka opuściła dom rodzinny jeszcze w dzieciństwie i choć do 7 lat rozmawiała tylko po polsku, z czasem język prawie zapomniała. Dziadków rozstrzelano w 1942 r., w ten sposób urwała się więź pokoleń i możność poznania i pielęgnowania języka i tradycji. Nie sprzyjały też temu ciężkie warunki bytowe wielodzietnej rodziny, a urodziło się 7 dzieci, z których obojga już odeszły od nas na zawsze.

Zawsze miałem chęć nauczyć się języka polskiego, dlatego wszystkie słowa, których mogłem nauczyć się od matki i krewnych szybko przyswajałem, lecz było tego zdecydowanie mało. Po raz pierwszy kupiłem gazetę w języku polskim, kiedy żyłem w Leningradzie, niestety nic nie potrafiłem przeczytać. W tym mieście po raz pierwszy byłem w kościele katolickim, który był czynny. Zwiedzałem go często. Był to rok 1972 . Niezapomniane wrażenie sprawiło na mnie święto Wielkanocy, pierwsze święto, które obchodziłem biorąc udział w nabożeństwie w 1972 r. Kościół był wypełniony i to była pierwsza Msza w języku polskim, którego wtedy prawie nie rozumiałem.

Potem wyjechałem z Leningradu i wstąpiłem do Wyższej Szkoły Wojskowej. Mój kolega ze szkoły zaprosił mnie w 1974 r. na swoje wesele do wioski w rejonie Woronowskim, który leży na samej granicy z Litwą. Ludność wsi rozmawiała po polsku. Wesela tego nie zapomnę nigdy, właśnie tutaj zapoznałem się z polskim folklorem, tradycją, usłyszałem mnóstwo piosenek polskich lecz martwiłem się, że nie wszystko potrafiłem zrozumieć. Ślub kolega brał w Wilnie w kościele św, Piotra i Pawła. Dopóki uczyliśmy się w szkole wojskowej zgodnie o tym milczeliśmy.

Było to w czasie wakacji, a gdy przyjechałem do Witebska przypadkowo wstąpiwszy do księgarni zauważyłem podręcznik języka polskiego. Właśnie ten podręcznik został moim wprowadzeniem w arkany języka polskiego. Pomagał mi jeszcze jeden kolega ze szkoły wojskowej, Karaim, pochodził z Trok i miał nazwisko Połtarzecki, znał dobrze język polski i cała jego rodzina nim się posługiwała. Ucząc się w szkole wojennej w ciągu 2 lat opanowałem język polski na tyle że już prawie swobodnie czytałem książki i czasopisma. Zdarzały się dni w których zapamiętywałem po 250 - 300 słów. W roku 1976 zaprenumerowałem "Czerwony Sztandar"- polską gazetę na Litwie i jedyną w ZSRR, oraz "Życie Warszawy".

Dobiegły końca studia. Zostałem skierowany służyć do dalekiego osiedla Chajmer-Ju, który się znajduje 70 km na północ od Workuty. Kopalnia węgla kamiennego i osiedle ze wszystkich stron otoczono byłymi obozami stalinowskimi, które, po wyzwoleniu więźniów, złowrogo przypominały ludziom straszliwą historię tej ziemi. Byli dziwni ochotnicy, którzy lubili filmować się na tle tych okropnych wraków. A w osiedliu żyło aż do roku 1986 sporo byłych ...wrogów ludu, którzy na mocy wyroków nie mogło opuszczać tych terenów. Nie osiedle, a Babilon, co nie człowiek - innej narodowości, nie brakowało Polaków, Litwinów, Łotyszów, Niemców, Estończyków. Wspaniali i odważni to byli ludzie, przetrwali gehennę, przeżyli, założyli rodziny, żyli dość bogato, ale sporo pośród nich nawet w czasie urlopów nie mogli opuścić okolic Workuty i skazani byli na oczekiwanie lepszych czasów. Rzecz zrozumiała , że wielu spośród nich tych czasów nie doczekało, o czym świadczą nazwiska na krzyżach licznych tu cmentarzy. Co zaś do krzyży, to na wielu z nich, zwłaszcza starych żadnych nazwisk nie ma, czasem można odczytać numer, w obozach ludzi nie było, byli więźniowie "wrogowie ludu".

Miałem znajomych z okolic Wilna i Wileńszczyzny, z nimi mogłem porozmawiać po polsku. Prenumerowaliśmy gazety polskie i czasopisma. Dzięki obcowaniu z tymi ludźmi dowiedziałem się sporo na temat "wrogów ludu", przyjaźniłem się z nimi, spędzaliśmy razem długie wieczory. W lesie jeździliśmy na ryby do bliskich jezior, których tu mnóstwo i nad Morze Czarne, tak w języku Nienców nazywa się Morze Karskie, tylko do tego morza mieli prawo ci ludzie. Dowiedziałem się o okropnej masakrze w latach 50-ych nad więźniami politycznymi, którzy zorganizowali powstanie.

To była wspaniała szkoła życia dla oficera i wtenczas już "prawowitego" komunisty z zawodu. Dlaczego z zawodu, po pierwsze dlatego, że oficer nie mógł nie być komunistą, a po drugie dla człowieka wierzącego był to prawdziwy zawód. Na spowiedzi w Brasławiu wyznałem jako grzech, że jestem komunistą. Służyłem tam do r. 1983, kiedy znów zostałem mianowany na nowe stanowisko, zastępcy dowódcy jednostki wojskowej, ale teraz już do Norylska, los którego był podobny do Workuty. W Norylsku też miałem znajomych Polaków, Litwinów, Niemców.

W ogóle Polaków na Północy spotykałem dość często. W roku 1985 wyjechałem na urlop na statku Jenisiejem, wiedziałem, że w Norylsku długo miejsca nie zagrzeję, więc postanowiłem wykorzystać bezpłatną podróż Jenisiejem do Krasnojarska, a dalej już koleją żelazną. Podróż była wspaniała. W Krasnojarsku kupiłem miejscówkę do Moskwy i, o dziwo, cały wagon był zajęty przez Australijczyków. Po niemiecku rozmowa mnie trzymała się . Zacząłem czytać "Nowe Czasy" w języku polskim, nagle podchodzi do mnie "kapitalista" w starszym wieku i zwraca się do mnie po polsku. Fortuna kołem się toczy, człowiek ten był Żydem warszawskim, który na początku wojny opuścił kraj i osiedlił się z czasem w Australii. Powiedział, że ludzie, z którymi on podróżuje przeważnie emeryci służby zdrowia: pielęgniarki, salowe, kierowcy. Trasa podróży przebiegała przez Tokio, Moskwę, Leningrad, Oslo, Londyn i samolotem do kraju. Pomyślałem wtedy, ile lat trzeba żyć, żeby radzieckiej pielęgniarce zdobyć się na taką podroz, marzenie ściętej głowy...

Jednak moja rozmowa z obcokrajowcami nie została nie zauważona. Pilna konduktorka uprzedziła mnie, że gdy nie zaprzestanę obcować z obcokrajowcami, będę w Moskwie obcować z KGB, a był to już 1985 rok. Ale nawet w czasie nie tak długiej rozmowy sporo dowiedziałem się o przedwojennej Warszawie i życiu w Australii. Zawsze marzyłem zwiedzić Polskę, którą sobie wyidealizowałem, a będąc oficerem mogłem zwiedzić ją tylko na czołgu wykonując rozkazy przełożonych. Zaś gdybym chciał pojechać na wycieczkę to z góry było założone, że musiał bym sprzedać wszystkie tajemnice, już po przekroczeniu granicy. Choć ten, kto je posiadał sprzedawał je w kraju nie opuszczając go. Dzięki Bogu czasy się zmieniły.

Jestem na emeryturze, odszedłem w ramach redukcji Sił Zbrojnych i jestem z tego zadowolony. W 1993 r. pierwszy raz zwiedziłem Polskę, o swoich wrażeniach już pisałem do "Głosu znad Niemna" - są wspaniałe i niezapomniane.

Przez pewien czas ja, oficer rezerwy Marynarki Wojennej, pracowałem w Radiu Obywatelskim w Poznaniu, którego sponsorem jest Robert Gambel, były amerykański marynarz, dzisiaj pastor anglikański w USA. Święty ten człowiek stworzył dla mnie wspaniałe warunki pracy i godnie opłacał, co umożliwiło mi zwiedzić Polskę, jej zabytki, muzea, teatry, wystawy, złączyć się duchowo z krajem dziecinnych marzeń.

Witebsk

MISTRZOWIE POLSZCZYZNY ZNAD NIEMNA, DŹWINY, PRYPECI

Józef BAKA
KSIĄDZ, PISARZ RELIGIJNY

Urodził się 18 marca 1707 roku - być może w miejscowości Sliżyń nad rzeką Sliżanką koło Borysowa na Mińszczyźnie, w zamożnej rodzinie szlacheckiej herbu Masalski.

Wykształcenie uzyskał w szkole jezuickiej; z jezuitami też związał się na wiele lat, wstępując w 1723 roku do ich zakonu, w którym pozostał aż do kasaty. Studiował w Akademii Wileńskiej; następnie uczył w szkołach jezuickich gramatyki i retoryki. Przez kilka lat prowadził misje na Wileńszczyźnie i Mińszczyźnie; w 1739 r. z funduszy pochodzących z rodowych dóbr w Sliżynie i Januszkowiczach sam założył misję jezuicką w miejscowości Błoń nad rzeką Citewką. (ok. 60 km na południowy wschód od Mińska). Należał do Bractwa Dobrej Śmierci w Wilnie; tamże był katechetą w kościele św. Kazimierza. W roku śmierci przybył do Warszawy.

Jego pisarstwo miało ścisły związek z pracą duszpasterską; odpowiadało gustom i zapotrzebowaniom odbiorców. Niewiele utworów ks. Baki przetrwało. Zachowały się "Uwagi rzeczy ostatecznych i złości grzechowej" (1766), których fragmenty dotyczące śmierci - Uwaga śmierci wszystkim stanom służąca - od drugiej połowy XIX wieku budziły spory natury artystycznej.

Zmarł w Warszawie 2 maja 1780 roku.

MŁODYM UWAGA (Z UWAG O ŚMIERCI NIECHYBNEJ)

Za igraszkę śmierć poczyta,
Gdy z grzybami rydze chwyta:
Na dęby Na zęby,
Na szczepy Ma sklepy.
Cny młodziku, Migdaliku,
Czerstwy rydzu, Ślepowidzu,
Kwiat mdleje, Więdnieje [...].
Śliczny Jasiu, Mówny szpasiu,
Mój słowiku, Będzie zyku,
Szpaczkujesz, Nie czujesz,
Śmierć jak kot Wpadnie w lot!
Aza nie wiesz, Że śmierć jak jeż?
Ma swe głogi [...].
Tobie w głowie skoki, tany,
Charty, żarty na przemiany;
Śmierć kroczy, Utroczy
Jak ptaszka, Nie fraszka.
W szpilkach rogi?
Ukoli Do woli,
Aż jękniesz I pękniesz.[...]
Łasyś zbytnie na cukierki,
Jabłka, gruszki i węgierki -
Śmierć jawna,
Niestrawna,
Połyka Młodzika.
Świat gomółka, tyś pigułka,
Ale smaczna szczurom skórka [...]
Żywe śrebro, paliwoda!
Na igraszki czasu szkoda:
Czas drogi, Sąd srogi,
Co minie,Upłynie.
Nie dopędzisz wczora cugiem,
Nie wyorzesz jutra pługiem;
Minęło,
Zniknęło
Bez zwrotu,
Powrotu.

Paweł WASZAK

Jan BARSZCZEWSKI
POETA, FOLKLORYSTA

Urodził się w 1790 (1794?) r. w miejscowości Morohy nad jeziorem Nieszczerdo na Połocczyźnie jako syn zaściankowego szlachcica.

Po skończeniu szkół zajmował się uczeniem (m. in. łaciny i greki) synów szlacheckich po dworach na Białorusi, a później w Petersburgu. Tam właśnie poznał Tarasa Szewczenkę i Adama Mickiewicza, który podobno poprawiał mu niektóre wiersze.

Często wędrował po rodzinnym kraju, zapisując pieśni i legendy ludowe, na podstawie których tworzył poźniej własne wiersze. Taką metodę twórczą stosowało wówczas wielu młodych romantyków, np. grono wileńskich przyjaciół Mickiewicza.

Jak spora część kresowej szlachty, Barszczewski był dwujęzyczny. Pisał po polsku i białorusku ("krewicku", jak mówił). Wydał po polsku zbiór baśni i podań "Szlachcic Zawalnia, czyli Białoruś w fantastycznych opowiadaniach" (1844 - 46). Jest autorem poematu w języku białoruskim "Rabunki mużykou".

Zmarł w Cudnowie na Żytomierszczyźnie.

Z MELODII PIELGRZYMA

Luba kraino moja, przeszłości mej zorza,
gdzieś kiedyś w maju życia kwitły me nadzieje,
Wiatr stepów besarabskich, szum Czarnego Morza
Wspomnień moich o tobie nie stłumi, nie zwieje.
Obrazy twych cienistych, posępnych widoków
I myślą, i pamięcią maluję przed sobą,
Widzę dzikie gęstwiny, słyszę szmer potoków,
Widzę góry kwitnące wiosenną ozdobą.
Widzę przestrzeń jeziora pokrytą falami,
Nad jeziorem czernieje ciemny las sosnowy
I wały, szumiąc w brzegach z starymi dębami,
O przeszłych, dziwnych dziejach prowadzi rozmowy.
Widzę domek tam wiejski gajem zasłoniony,
Samotne niegdyś moich rodziców schronienie,
Nad dachem wzniosłe brzozy, rozłożyste klony
Gęstwina swych gałęzi rozpostarły cienie.
Tam zwiedzałem odległe góry bez obawy,
Samotny spoczywałem nieraz w lesie ciemnym,
A te moje wędrówki, te moje zabawy
Podobne były sennym marzeniom przyjemnym.
Dziś czytam smutną powieść w księdze przeznaczenia;
W żegludze mego życia, w myśli mych natłoku
Szukam lampy portowej i pośród cierpienia
Obudzam się z mych marzeń za łzami na oku.

Paweł WASZAK

Ignacy BALIŃSKI
POETA, REDAKTOR, POLITYK

Urodził się 31 lipca 1862 roku w miejscowości Reginów koło Słonimia.

Większość życia spędził w Warszawie. Tam uczył się i studiował, a później przez wiele lat pracował w sądownictwie. W 1918 r. został mianowany sędzią Sądu Najwyższego. Kilka razy był radnym miejskim, a w 1918 r. wybrano go na przewodniczącego Rady Miejskiej Warszawy. Po wyborach w 1927 r. wszedł w skład senatu Rzeczypospolitej z listy narodowo-demokratycznej.

Współpracował z kilkoma czasopismami - m. in. z "Życiem" i Tygodnikiem Ilustrowanym. Wydał "Wybór wierszy z lat wielu"(1937). W czasie drugiej wojny światowej znalazł się w Anglii, gdzie pozostał do końca życia. Był ojcem poety Stanisława Balińskiego.

Zmarł w Sudbury 11 marca 1951 roku.

CZYŻBY TO BYŁ ŚWIT?
(Z NOCNYCH GWARÓW)

Czyżby to był świt, matulu,
Czyżby to był świt?
Czarna noc zagląda w okno,
Straszy wichru zgrzyt.
A tam słychać tętent koni,
Jakby z łąki już
Powracali nocleżnicy
Z więścia rannych zórz.
Słychać głosy, choć nie swoje,
Wołają u wrót:
"Chodźcie z nami, to i dla was
Zabielejekl,n wschód!"
A tu noc wciąż patrzy w okno,
Straszy wichru zgrzyt...
Czyżby to był świt, matulu,
Czyżby to był świt?
Wyszła matka na próg chaty,
Na zmurszały próg,
Wypatruje... nasłuchuje
Echa z pól i dróg.
I wróciła: "Obcy ludzie
Chodzą tu po wsi,
Powiadają, że za borem
Jakaś łuna lśni
I że dla nas zorza wstaje...
Lecz w pamięci mej
Nigdy dotąd nam nie świecił
Blask od strony tej...
O! inaczej w snach, dziecino,
Ja świt widzę nasz,
Do takiego świtu każę
Czujną trzymać straż.
Gdy zadnieje - inny tętent,
Inny pójdzie szum!
Widzę wozy i armaty,
I żołnierzy tłum;
Widze - mnogie płyną wojska
Na straszliwy bój...
Ach, i nasze widzę wojsko,
Nasze, synku mój!
Więc przed tymi przybyszami
Zamknij domu sień!
Bo to nie jest świt, dziecino,
I nie bliski dzień."
Z rad dla moich synów
Chcesz być czymś w życiu,
to się ucz,
Abyś nie zginął w tłumie;
Nauka - to potęgi klucz,
W tym moc, co więcej umie.

Władysław SYROKOMLA
KRZYŻE WIOSKOWE

Dawnymi laty w pocie swego czoła,
Mnich sprawy ludzkie na pergamin leje,
W mowie łacińskiej, w języku kościoła
Kreśli poważnie rodowite dzieje,
Aby pod świętych wyrazów osłoną,
Pamięć praojców tem więcej uczczono.
Słowo na kartę wpisane w ten sposób
Nieodwołalnym wyrokiem się stało:
Był to i posąg uwieńczony chwałą
I pręgierz hańby dla czasu i osób.
Takim wspomnieniem jak dziejopis wspomni,
Przeszłość na zawsze stanie na widoku;
I rzadko kiedy od tego wyroku
Sąd odwołania wyrzekną potomni.
Swoje wspomnienia w postaci odmiennej,
Pisze dla wnuków wieśniak niepiśmienny;-
Gdzież mu mieć kartę? gdzie pióro i rylec?
A jednak w sercu potrzeba się budzi,
Aby syn własny lub obcy przybylec,
Znał dawne czasy i dawniejszych ludzi;
Aby na wieki zbawić od zatraty
Co się w tej wiosce trafiło przed laty.
Więc zamiast karty bierze grunt z pod wioski,
A zamiast pisma krzyż z drzewa wyciosa,
I cichych dziejów niezmazane głoski
Na tle błękitnem odbiją niebiosa.
A w wiosce nie brak zgrzybiałego dziada,
Który o kiju pod krzyż się przewlecze,
I byłeś ciekaw, przechodni człowiecze,
Krzyża i wioski dzieje ci wygada.
Dziejopis umrze, pergamin zbutwieje,
Młodzi przestaną trudnić się łaciną;
Ale krzyżami zapisane dzieje,
Z pamięci ludzkiej niełatwo zaginą.
Jeden krzyż zgnije, drugi się postawi,
Jeden dziad umrze to drugi się zdarzy;
A młodzi zawsze powieści ciekawi,
Więc zawsze gotów słuchacz u bajarzy,-
I takim kształtem powieść o rodzinie,
Z krwią pokolenia, w pokolenie płynie.
Czasem się zdarzy ktoś z opowiadaczy
Dat nie pamięta, imię przeinaczy:
Więc słucha mędrzec i ramiony wzruszy,
Podanie pismu nie jest odpowiednie;
Śmieje się tedy i myśli w swej duszy:
"Brednie dziadowskie - nic więcej jak brednie!"
Ach! to nie brednie chwycone z ulicy!
Ręczy krzyż Pański jako świadek niemy;
Lecz winneż dzieje, że my piśmiennicy,
Prawdy w podaniu znaleźć nie umiemy?
Krzyż na swej niwie stawi kmieć ubogi,
Krzyżem swe imię niepiśmienny znaczy,
Krzyżem rozstajne rozchodzą się drogi,
W krzyż idą sakwy na piersi żebraczej,
Jęczym przybici na krzyż naszej doli,
Krzyżem nas żegna, krzyżem Bóg wyzwoli,
Krzyże stawimy , by uczynić zadość
Pamiątce zmarłych drogich sercu braci,
W krzyżu nadzieja, łzy i krew' i radość,
Krzyż nas podniesie i krzyż nas zatraci,
Przed krzyżem serce strapione się modli,
Jeden się zacni, a drugi upodli.
Czy na rozstajnej czy na życia drodze,
Krzyżu Chrystusów, wszędzie cię znachodzą:
Tyś zawsze godłem, tyś życia obrazem,
Czy cierpi serce, czy szczęście nam służy,
Zawsze i wszędzie tyś jest drogowskazem,
Ażeby pielgrzym nie błądził w podróży.
A jeśli pielgrzym w obłędu godzinie,
Krzyż Chrystusowy niebacznie pominie,
I zamiast drogi manowce obierze,
I straszną przepaść znajdzie na uboczy;
To byle sercem pożałował szczerze,
Znów , krzyżu Pański, staniesz mu przed oczy,
I ojcowskiemi twojemi ramiony,
Wskażesz błędnemu gościniec stracony.
Wielcy i mądrzy zapomnieli może,
Lub na krzyż Pański dziś patrzą inaczej;
Lecz prosty wieśniak każde swe rozdroże,
Każdą pamiątkę krzyżykami znaczy,
Każdą pamiątkę choć tysiąc lat mija,
Krzyżem jak gwoździem do serca przybija.
Dziwne te krzyże, dziwne te mogiły
Po naszej ziemi rozrzucone wszędzie;
Plemiona zmarły, wieki się zmieniły,
Lecz pamięć żyje i długo żyć będzie.
I gdy ci bająć pocznie dziad brodaty,
O tym krzyżyku, o królowej Bonie,
Nie wierzysz w ścisłość historycznej daty,
A sercem czujesz, że to prawdą wionie, -
I bardziej trafi do twojego łona
Gawęda starca niż książka uczona.

Kolumna pod redakcją J. Juliusza Jadackiego

STRONA MŁODZIEŻOWA

BRAVO

MOIM RODZICOM

Takich Rodziców życzę każdemu z was. Są wspaniali! To oni nauczyli mnie wszystkiego co teraz umiem: samodzielności, szacunku dla ludzi, szczerości i tego by zawsze mówić prawdę. Nauczyli mnie żyć z ludźmi.

Mama ma wspaniałe, kochane ręce. Ręce, które nosiły mnie, kołysały do snu, karmiły, ubierały i chroniły przed całym chaosem, jaki panuje na świecie. Nie ma chyba tematu, którego byśmy nie przerabiały - rozmawiamy o wszystkim. I kiedy nie widzimy się przez tydzień, brakuje mi tego.

Z tatą nie mam tak dobrego kontaktu. Wiadomo, że nie o wszystkim można pogadać z facetem. Mamy dni, kiedy nie możemy zjeść razem obiadu, bo ciągle wybuchają kłótnie. I chociaż nikt nikogo nie przeprasza po chwili znów jest "po staremu". Chciałabym tato, abyś wiedział, że nie jesteś dla mnie tylko skarbonką, z której wyciąga się pieniądze.

Jesteście mi potrzebni do życia jak woda, powietrze, słońce. Bez Was usychnę. Chcę Wam bardzo podziękować za to, że jestem na tym świecie. Podziękować za trud, jaki wkładacie w to, abym wyrosła na człowieka. W zamian mogę Wam ofiarować jedynie swoją miłość i szacunek. Wiem, że nieraz zawiodłam.

Przepraszam za to! Kocham Was!

MARIA

KOCHANE MOJE DZIATKI - ZESPÓŁ "LECHICI"

Najserdeczniej Wam wszystkim dziękuję za przecudne śpiewy i wspaniałe tańce. Ja już mam 65 lat. Polskiej szkoły ukończyłam tylko 3 klasy, ale bardzo dużo czego nauczyli. Znam dużo pieśni polskich i tańców. Przede wszystkim nas uczyli pracować, bo żyłam na wsi. W szkole wykonywaliśmy różne ręczne robótki. Szkoda, że ja już źle widzę, za Wasz trud odwdzięczyłabym swoim trudem, ale niestety - nie mogę. Niech Was Pan Bóg wspiera w Waszych przecudnych koncertach.

Żyję samotnie,ń za mąż nie wychodziłam, dlatego nie mam rodziny; kocham wszystkie dziatki i cały świat.

Jeszcze raz jak najserdeczniej dziękuję i załączam swój okazyjny wiersz.

CIOCIA GENIA

Dzisiaj powstało takie wrażenie,-
Zbudziło się we mnie z dziecinnych lat wspomnienie,
Wspomniałam szkołę, do której chodziłam.
Ucząc się w niej trzy lata, tego się nauczyłam:-
Szczególnie kochać Ojczyznę i Boga.
Idąc z takim Hasłem była prosta droga.

Z wielką wiarą w sercu, kochając Ojczyznę,
Dało się przeżyć wszystko - koić w sercu bliznę.
Starsze rodzeństwo wyjechało do Polski,

Ja się nie ruszyłam z rodzinnej swej wioski.
Tatuś też nie pojechał i wciąż tak mówił:
"Ojczyznę nie szukać" - a kuć na miejscu uczył.
Bo na tej ziemi głęboko wrośnięte,
Korzenie naszej Ojczyzny - . obyczaje święte.
Nasi praojcowie tą władzę nam dali,-
Bo kochać Ojczyznę nas wciąż nauczali.

Mając miłość w sercu, wierność dochowali,
Złączeni tą miłością, wolności doznali.
Dziś już mieli możność słuchać śpiewy polskie.
I widzieć też - przecudne tańce! - góralskie.
W tej pieśni, którą śpiewali: "Polskie kwiaty".
Wspomniałam przy szkole łąkę, na której rosły: kaczeńce, fiołki, bławaty,
Gdyśmy w szkole tańczyli: "Zasiali Górale".
Na swe dziecinne głowy z kaczeńców wieńce wkładali.
Chociaż przeszły tak długie lata
Jednak nas wszystko łączy i w jedno się splata,
Dlatego zarówno nam drogie i znane polskie pieśni i kwiatki,
Przecie my wszyscy jesteśmy z jednej Polski - matki.

Eugenia KARNICKA
Wieś Słobódka

TWÓJ ULUBIONY ZESPÓŁ

WILKI

W latach 80-tych Robert Gawliński dał się poznać jako wokalista grupy "Madame". Współpracował również z zespołami Made in Poland, The Didet Bidet i Opera. Pod koniec 1988 r. postanowił powołać do życia swój nowy projekt muzyczny - Wilki. W ciągu następnych dwóch lat przez zespół przewinęło się wielu muzyków, m. in.: Piotr Szkudelski, Wojciech "Jajco" Bruślik, Robert Ochnio, Wojciech Jagielski i Piotr Kokosiński.

Latem 1991 skrystalizował się skład Wilków: Mikis Cupas - gitara, Michał Rollinger, instr. klawiszowe, Adam Żwirski - gitara basowa, Darek Nowak - perkusja i, oczywiście, lider Robert Gawliński - wokal. Przed samym wejściem do studia zespół spotkał straszny pech - zmarł Adam Żwirski. W związku z tym w nagraniach studyjnych zespół wspomagała znakomita sekcja rytmiczna Surzyn - Ścierański. Od lipca 1991 r. do stycznia 1992 r. trwała praca nad płytą w studiu Izabelinie. Duży udział w stworzeniu oryginalnego brzmienia Wilków ma Leszek Kamiński, realizator nagrań.

Cztery utwory z płyty, którą na kasecie i kompakcie wydała firma M. J. N. Music, zostały zmiksowane w słynnym studiu Abbey Road w Londynie. Po ukończeniu nagrań zawiązał się ostateczny skład grupy: Robert Gawliński - lider, wokal, gitara akustyczna, Mikis Cupas - gitara, Marek "Bruno" Szanowski - gitara basowa oraz Marcin Szyszko - perkusja.

Debiutancka płyta stała się największą sensacją na polskim rynku muzycznym. Niekoronowanym hitem sezonu stał się utwór "Son Of The Blue Sky". Popularnością cieszyły "Errol", "Beniamin", "Gloria" oraz "Aborygen". Ciekawe teksty, oryginalne brzmienie, a przede wszystkim genialny zmysłowy głos Roberta Gawlińskiego przyniósł Wilkom zasłużone sukcesy. Duży udział ma w nich również firma M. J. M. Music, która zapewniła grupie odpowiednią promocję. Wszystko wskazuje, że i ten rok będzie należał do Wilków. Trwają już przygotowania do realizacji drugiej płyty. Sukces zobowiązuje. Robert Gawliński zapewnił, że nowy materiał na pewno nie będzie gorszy od debiutanckiego krążka.

Opracowała stronę Alina KIZILEWICZ

CZEGOSIĘ JAŚ NIE NAUCZYŁ...

Przed kilkunastoma laty syn mojej sąsiadki kończył szkołę podstawową. Jakoś ją skończył, chociaż więcej niż nauce poświęcał czasu grze na gitarze. Próbowałem mu tłumaczyć, żeby pilnował nauki czyli tego, z czego jak to się mówi, będzie kiedyś jadł chleb, bo przecież w tej muzyce był tylko marnym samoukiem. Potem poszedł do szkoły technicznej. Chciał być elektronikiem. Dobra szkoła, pewny zawód i perspektywy na przyszłość. Tylko i tu więcej grał na gitarze niż siedział nad książką. Zawalił jedną klasę, na następny rok znów miał złe stopnie i dużo opuszczonych lekcji. Wreszcie usunięto go ze szkoły. Zaczął więc pogrywać w restauracjach, na weselach i zabawach. Ożenił się, ale ponieważ stał się już alkoholikiem jego małżeństwo rozpadło się w niedługim czasie. Został bez konkretnego zawodu i bez rodziny. Taki życiowy, przedwcześnie postarzały wrak człowieka.

Przypominam go sobie, gdy patrzę na młodych ludzi, tzw fanów, dziwacznie poprzebieranych, podpitych i chamskich w zachowaniu, którym "wszystko zwisa". I myślę, co będzie, gdy zabraknie rodziców albo dziadków, od których coś jeszcze można wyciągnąć? Jakie staną się ich małżeństwa? Jakie wartości przekażą swoim dzieciom? W jakiś sposób te pytania odnoszą się do odbywających zasadniczą służbę wojskową. Młody mężczyzna nie powinien tego okresu wykreślać z życiorysu przez pijaństwo, okradanie kolegów, naciąganie dziewczyn, wulgarne zachowanie. Wojsko jest twardą szkołą życia, ale każda szkoła jednak czegoś uczy. Wypada więc pomyśleć o sobie poważniej jako o przyszłym mężu i ojcu, żywicielu rodziny. Człowiek bez ambicji i szacunku dla siebie samego, właściwie sam się degraduje. A lata lecą i w życiu, odwrotnie jak w szkole, najczęściej nie można zdawać egzaminów poprawkowych. A więc, przysłowiowy Jaś powinien się jednak uczyć, aby kiedyś pan Jan mógł być kimś.

R.R.

Zapraszamy do dyskusji *CO TO JEST MIŁOŚĆ?*

Przez stulecia zgromadzono wiele prawd i opinii o miłości, począwszy od kwestionowania jej realnego istnienia, aż do wszechmocnej, boskiej potęgi tego uczucia. Na dobrą też sprawę jawi się ona i dzisiaj każdemu człowiekowi inaczej, w zależności od posiadanych przez niego doświadczeń, praktyki, wiedzy ogólnej, przyjętych hierarchii wartości, a przede wszystkim od poziomu jego dojrzałości emocjonalnej i rozwoju osobowości. Stąd też dla jednych miłość staje się możliwością pokonania samotności i nawiązania nowych, bliskich kontaktów z ludźmi, dla innych stanowi ona osiągnięciu bezpieczeństwa, a dla jeszcze innych jest podstawą ustabilizowania swojego życia w małżeństwie. Niektórzy ludzie czynią z miłości główny cel swojego życia i utożsamiają ją ze szczęściem lub chcą zaspokoić przez miłość potrzebę przeżycia czegoś wielkiego, silnego i niezwykłego.

Chociaż miłością interesuje się wiele nauk, to żadna z nich nie jest w stanie adekwatnie i całkowicie jej opisać. Przecież każdy z nas przeżywa to piękne uczucie inaczej. Chcę wam zaproponować podzielenie się swymi odczuciami na łamach naszej Strony Młodzieżowej "Bravo".

A.K.

TWOJE HOBBY

DINOZAURY

Na pewno bardzo jesteście zaciekawieni życiem dawnych jaszczurów, jeżeli ktoś z was interesuje się tymi wspaniałymi zwierzętami, powinien dużo wiedzieć o nich. Rozwój dinozaurów przebiegał w trzech epokach: pierwsza - triasowa, druga - arajska i trzecia kredowa. Ale dlaczego one wymarły? Istnieją trzy teorie - pierwsza; na ziemi zaczął się rozwój ssaków. One niszczyły gniazda z jajkami dinozaurów. Druga - dinozaury zaczęły chorować na różne ciężkie i zakaźne choroby. Jak już wiecie dinozaury były zwierzętami lądowymi, latającymi i morskimi, a właśnie dlatego same przenosiły zakaźne choroby. Trzecia teoria jest najbardziej realna. W tamtym czasie na ziemię spadł olbrzymi meteoryt. Jego powierzchnia była bardzo duża, a wpadł do oceanu. Wyobraźcie sobie co się stało z morskimi dinozaurami. Nad ziemią zawisł duży obłok dymu, który zasłonił słońce, ziemia zaczęła stygnać, robiło się coraz zimniej. Dinozaury nie mogły przeżyć chłodu, ponieważ były przyzwyczajone żyć w cieple. Kolejno zaczęło wymierać wszystko co żywe: drzewa, trawa, zwierzęta. Właśnie tak wymarły najbardziej fantastyczne i największe w całej historii Ziemi gady.

A teraz chciałbym wam opowiedzieć o trawożernych dinozaurach dziobakach. Dziobaki wcale nie mogły bronić się przed swoimi wrogami, chociaż miały najbardziej ostre zęby. Przesuwały się one stadem, a razem z nimi "ich bracia" Grzebieniowe. One były bardzo podobne do siebie, tylko grzebieniowe miały w głowie mały przewód, który był potrzebny dla lepszego węchu, a także do zapasu tlenu przy oddychaniu pod wodą.

Gienio GAWIN

10 RAD DLA NIEŚMIAŁYCH

1. Jeśli czujesz, że nieśmiałość jest jak kamyk w twoim bucie, po prostu się jej pozbądź. Zacznij od mówienia "nie" w sytuacjach banalnych. Na przykład w sklepie.

2. Pamiętaj: inni są bardziej tolerancyjni dla nas niż my sami dla siebie. Nie bój się być sobą. Patrz rozmówcy w oczy. On wcale cię nie ocenia.

3. Nie stawiaj sobie zbyt wielkich wymagań, lepsza mała satysfakcja niż wielka klęska.

4. Stosuj afirmacje: jestem odważny, mam poczucie humoru, świetnie wyglądam. Ludzie motywowani pozytywnie zdolni są przenosić góry.

5. Wyprostuj plecy uśmiechnij się, kup sobie nowy ciuch (najlepiej z kieszeniami, gdy masz kłopoty z rękami). To, jak wyglądasz, ma kapitalne znaczenie!

6. Rób to, czego się boisz, pamiętaj, człowiek najbardziej lęka się nieznanego. Chodź środkiem korytarza, nie chowaj się po kątach. Ubieraj się kolorowo.

7. Jeśli przeraża cię zebranie, to co chcesz powiedzieć, przećwicz w domu przed lustrem. Zobaczysz, przygotowanie czyni cuda.

8. Na przyjęciu w nowym środowisku staraj się znaleźć oparcie dla pleców, siądź w głębokim fotelu, poczujesz się bezpieczniej. Oddychaj głęboko i mów głośno. Cichych się nie słucha.

9. Naucz się słuchać: będziesz interesujący, gdy staniesz się zainteresowany. Wolter mawiał, że drogą do serca jest ucho!

10. Jeśli po nieśmiałości pozostał ci rumieniec - inne kobiety wydają majątek na róż. Ale opanuj zdradzające nieśmiałość tiki - łamanie palców, długopisu, zgniatanie chusteczki.

WSPOMNIENIA

Grażyna LIPIŃSKA

JEŚLI ZAPOMNĘ O NICH

ODCINEK XVII

Nadchodzą tak ważne dla mińskch katolików święta Bożego Narodzenia, moje pierwsze święta wśród nich. Otaczają mnie powszechną szczerą sympatią, uważają mnie za orędownika ich spraw w Warszawie i równocześnie za orędownika spraw polskich w Mińszczyźnie. Muszę im coś z siebie dać, przygotować życzenia, pieśni, rozmowy, opowiadania o naszych dziejach. Dwie młode artystki, Jadzia Matusewicz i Renia Pleśniewicz już od miesiąca malują stosy świętych obrazków, piszemy krótkie akty modlitewne i cytaty słów naszych poetów. Ksiądz litewski Ignatowicz wyjeżdża na święta do Kowna, zostaje tylko katolicki ksiądz białoruski, Godlewski. 0 ile kochany jest ogólnie ks. Ignatowicz, o tyle nielubiany - ks. Godlewski. Nikt nie ma do niego zaufania.

- Ale chociaż Mszę na święta jest komu odprawić. Nie trzeba narzekać, żeby gorzej nie było - pocieszają się tutejsi ludzie. Wieczerzę wigilijną 1942 r. spożywam najpierw wspólnie z p. Józefą Węcewicz u Kapturowiczów, a potem kolejno u Pleśniewiczów, Matusewiczów, Bogdanów. Jest mi dobrze, jak w rodzinie. A na drugi, trzeci, czwarty dzień składam liczne wizyty, następują życzenia, łamanie się opłatkiem, uściski, zwierzenia. Jacy ci ludzie są gościnni - przy każdym stole siedzi zaproszony ktoś ubogi, osierocony, samotny. Rodziny polskie pamiętają również o najnieszczęśliwszych tj. o więzionych, bo z wielu domów w wieczór wigilijny zanosi się do więzienia do wspólnego kotła chleb, gęstą zupę, kaszę. Nikt z nas nie przypuszcza, że tu obok w mińskim więzieniu grupa młodych Polaków żołnierzy "Wachlarza" i ich kolegów, jest barbarzyńsko katowana na śledztwach, że cierpią oni potworny głód, zimno, niepewność losu.

W drugiej połowie stycznia 1943 r. raniutko pukają do mnie dwaj goście z Warszawy: Jurek Sokołowski, "Mira" i jego zwierzchnik, szef Sztabu "Wachlarza" , "Tumry" , mjr Stefan Rychter. Przywożą nieoczekiwanie podniecające wieści. Aresztowani przed kilku tygodniami "wachlarzowcy" w liczbie 17 ludzi, wśród nich 4 skoczkowie siedzą nadal w więzieniu mińskim. Dowództwo AK postanowiło wydobyć ich stamtąd, choćby siłą. "Tumry" i "Mira" mają przygotować plan odbicia więźniów. Zostawiają u mnie na przechowaniu pieniądze potrzebne na tę akcję oraz kilkadziesiąt lipnych dokumentów. Wiem od swoich ludzi, że meliny "Wachlarza" w Mińsku nie są przez Niemców obserwowane; moi goście mają nadzieję znaleźć tam pochowaną broń. Do obu wkrótce dołączają z pomocą dalsi wysłannicy z Warszawy. Przez kilka pierwszych dni "Tumry" i "Mira" za pośrednictwem strażnika więziennego, Polaka nazwiskiem Miłoszewski "Czarny", zdołali nawiązać kontakt grypsowy z celą więzienną, gdzie siedzi paru żołnierzy "Wachlarza", między nimi ciężko okaleczony na śledztwie "Trop". Ważą się trzy plany odbicia aresztowanych. Plan I: za pomocą przekupionych strażników wyprowadzić na zewnątrz (niby to na śledztwo) po dwóch więzionych Polaków. Plan mało realny ze względu na dużą liczbę aresztowanych "wachlarzowców". Plan 2: w przebraniu gestapowców wejść od zewnątrz do więzienia, pootwierać odpowiednie cele i uprowadzić swoich. (W ten sposób przed kilku tygodniami akowcy uwolnili z więzienia w Pińsku swoich towarzyszy). Plan 3: przy pomocy przekupionych strażników uzbroić wewnątrz w brauningi i granaty swoich kolegów, którzy na dany sygnał sterroryzują straż, uciekną i skoczą do czekających za bramami samochodów. Ten ostatni plan jest omawiany wspólnie z przedstawicielami komunistycznej tajnej organizacji sowieckiej, którzy korzystając z polskich pieniędzy i z polskiej broni chcą uwolnić z więzienia kilku swych ważnych towarzyszy, a w zamian za to przekupić dwóch znanych im strażników.

Pani Pleśniewicz podejmuje się dostarczyć do więzienia paczki żywnościowe na podane przez "Mirę" nazwiska. Aresztowani chłopcy osłabieni z głodu i wskutek tego mało zdolni do wymagającej dużego wysiłku fizycznego akcji. Ja kupuję zapasowe ciepłe męskie kurtki, bo nie wszyscy je mają. "Trop" i harcerz "Mirek" dają znać z więzienia, że wszyscy aresztowani Polacy powinni śpieszyć się z ucieczką. Śledztwo ich skończone i każdej chwili można spodziewać się rozwałki dla jednych i transportu do obozów - dla innych. Odpada plan 2 wymagający przyjazdu z Warszawy dobrze mówiących po niemiecku, zaopatrzonych w odpowiednie dokumenty akowców w mundurach gestapo, nie ma na to czasu. W międzyczasie ucieka ze szpitala więziennego podleczony już nieco Peber. Daje mi o tym znać panna Katarzyna, u której Peber w pierwszej chwili skrył się. Wyruszam natychmiast do domu starej Polki, Motowilcowej , u której zamieszkali "Tumry" i "Mira" . Na szczęście zastaję obydwóch. "Mira" dostaje rozkaz dostarczenia spalonemu Peberowi lipnych papierów i odtransportowania go do Baranowicz. Długo jeszcze siedzę z "Tumrym". Wczytuję się w treść grypsów "Tropa", a przede wszystkim młodego harcerza "Mirka". Jako były więzień dobrze rozumiem tragedię, jaką przeszli na śledztwie i w więzieniu. Z jego grypsu dowiadujemy się, że w pierwszej połowie grudnia Niemcy pochwycili na gorącym uczynku przy zakładaniu miny trzech "wachlarzowców". Jeden z nich nie wytrzymał na śledztwie tortur i zasypał innych.

Ucieczka więźniów jest postanowiona na dzień 6 lutego zaraz po zmianie strażników. Plan jest tak śmiały i tak przy tym niebezpieczny, że nie wtajemniczam w niego nikogo z moich ludzi. Sama czekam w kościele na jakąkolwiek wiadomość od Jurka Sokołowskiego. 0 zmroku wracam niespokojna do domu. Nazajutrz otrzymuję od Bernarda tragiczną wiadomość, że na "Gregorijewskim pereułku" uzbrojeni Polacy walczyli z wojskiem niemieckim. Wreszcie Niemcy spalili dom, z którego strzelali trzej Polacy. Myślę w pierwszej chwili, że to dom Anny Arciszewskiej, potem dowiem się, że spalony został dom Katarzyny Osińowskiej. Polegli tam major Stefan Tumry i Stefan Derfent. A w kilka dni później "Bernard" zbierze informacje o krwawym stłumieniu w murach więzienia przez Niemców buntu więźniów polskich. Wielu nazwisk nie udało się ustalić.

Dnia 2 lutego bój o Stalingrad skończony. Armia gen. Paulusa poddała się. Mówią o tym, nie ukrywając prawdy, wszystkie komunikaty niemieckie. W koszarach wygłaszane są dla żołnierzy odpowiednie referaty. Instruktorzy polityczni przedstawiają rozmiar klęski, ale równocześnie sławią pod niebiosa bohaterstwo zgrupowania marszałka Paulusa i rysują przyszłość w jak najróżowszych dla Rzeszy kolorach. Wyobrażam sobie jaka radość panuje w Warszawie. Tutaj radości nie widać. Na dobitek Niemcy ogłosili trzydniową żałobę narodową, z domów zwisają czarne flagi, wojskowi noszą czarne opaski na rękach. Ta czarna dekoracja ma wzbudzać silniejszą nienawiść do wroga i zapał do walki aż do ostatecznego zwycięstwa.

Przyjeżdża zapowiedziany radiotelegrafista "Tadek". Prąd w mieszkaniach prywatnych w Mińsku jest nadal bardzo słaby. Nasi akowcy kolejarze "Józef" i "Franciszek" uruchamiają stację nadawczą w murowanych niemieckich koszarach kolejowych. Tam prąd jest dobry i wreszcie nasza stacja gra. "Józef" i "Franciszek" stoją na czatach, a "Tadek" i ja pracujemy przy aparacie. "Tadek" nadaje sygnały Morse'a, odbiera odpowiedzi jak należy. Szkoda tylko, że dzisiaj nie mamy specjalnie ciekawych i pilnych informacji, ale grunt, że wszystko poszło jak z płatka. Po godzinie "Józef" wynosi aparat w butli gazowej. Rozchodzimy się pojedyńczo.

Na następnym seansie jesteśmy "Tadek" i ja przy aparacie, oraz "Józef" na schodach. "Tadek" rozkłada sprzęt na stole, łączy się. Nagle wpada "Józef" zmieniony na twarzy.

- Gestapowcy! - mówi. Słychać głośno kroczących po schodach kilku mężczyzn. Nie ma czasu na schowanie radia. "Tadek" zrywa druty, przykrywa aparat płachtą, ja chwytam przygotowaną ścierkę i wiadro z wodą.

W drzwiach stają czterej gestapowcy. Znienawidzone mundury, obrzydliwe twarze, jastrzębie oczy zwrócone na nas. Nie wiem, jak wyglądamy w tym momencie ja i "Tadek", widzę tylko, że "Józef" pręży się służbiście, staje na baczność i głosem żołnierskim, wyraźnym, dobitnym, składa meldunek. Wymienia swą funkcję i nazwisko: jest dziś na dyżurze, pilnuje cywilnych posługaczy, sprawdza stan inwentarza. Pruska dyscyplina lat pierwszej wojny zaimponowała młodym gestapowcom; przestają obserwować nas oraz płachtę przykrywającą sprzęt i pytają o dwóch niemieckich kolejarzy. "Józef" melduje w odpowiedzi, że są oni tam a tam, na takiej a takiej pracy.

- Heil Hitler! - i gestapowcy oddalają się.

Wraz z nimi oddala się widmo aresztu, rozpaczy, męki, śmierci.

CDN

BÓL DUSZY

W miasteczku Łunna zamieszkuje starsza kobieta, której los nie szczędził przykrych doświadczeń, które stały się udziałem pokolenia lat 20-40 tych. I chociaż przeszła ona łagry stalinowskie, jest osobą chorą, z trudnością poruszającą się z kijkiem po mieszkaniu - nigdy nie upada na duchu. Nawet widoczne jest to w zawsze uporządkowanym i dokładnie posprzątanym mieszkaniu. Pani Emilia Płachetko wychowała się w licznej rodzinie chłopskiej, od dzieciństwa poznała cenę pracy ludzkiej. Wyszła za mąż za miejscowego kowala Pożarskiego, wkrótce urodziła się córeczka.

Zakończyła się wojna. Nowy porządek, który utrwalał się na tej ziemi nie przynosił ludziom radości, zwłaszcza ludności polskiej, która jeszcze marzyła o granicach sprzed 39 roku, co, zresztą było wynikiem zarówno jej postawy patriotycznej jak i wynikiem stosunku władzy radzieckiej do Polaków.

W 1948 r. powrócił z Warszawy jeden z braci p. Emilii, który brał udział w wojnie obronnej 1939 roku, został ciężko ranny i pozostał przy życiu jedynie dzięki troskliwej opiece warszawskich lekarzy. Drugi brat trafił do niemieckiego obozu koncentracyjnego, jedna siostra była wywieziona na roboty przymusowe do Niemiec. Drugą siostrę nieomal nie rozstrzelano za uchylanie się od wyjazdu na roboty przymusowe i rzekome kontakty z partyzantką. Uratowało ją wstawiennictwo syna właściciela majątku, który pracował u Niemców. Jednak karę musiała odbywać w grodzieńskim getcie.

Brat, który powrócił, rozpoczął działalność , zmierzającą do utworzenia podziemnej grupy. W jej skład weszło około 20 osób spośród miejscowej ludności, przeważnie młodzieży. Pragnęli odrodzenia Polski, licząc na rychły konflikt pomiędzy Związkiem Radzieckim a Zachodem. Nie prowadzili żadnych działań aktywnych, nic takiego nawet nie planowali. Po prostu oczekiwali na ewentualne wypadki. Brak konspiracji, dziecinnada jednego z członków w warunkach wszechobecnego NKWD w krótkim czasie doprowadziły do wsypy. Gdy wykłuł on oczy na portrecie Stalina, został aresztowany na podstawie donosu i w czasie śledztwa załamał się. Zgodził się wydać całą grupę w zamian za zwolnienie. Jego matka uprzedziła członków grupy o możliwości dalszych aresztowań.

Nie poczuwając się do winy Pożarski lekceważył ostrzeżenie. Natomiast Płachetko wraz z kolegą, obecnie już konfidentem NKWD , ukryli się w sąsiedniej wsi. Wkrótce obaj zostali schwytani i zesłani do obozów.

Pewnej nocy rozległo się głośne stukanie do mieszkania Pożarskich. Mąż poszedł otwierać i korzystając z nieuwagi obstawy, gdy enkawudyści weszli do mieszkania, spokojnie wyszedł z domu i ukrył się. W tym czasie przesłuchiwano żonę, domagając się by wskazała gdzie jest mąż. Wpadli we wściekłość, gdy się dowiedzieli że im umknął. Zrewidowali cały dom i nic nie znajdując poszli sobie.

Mąż ukrywał się w sąsiedniej wsi, natomiast p. Emilia musiała z trzyletnią córeczką pozostawać w domu. Po upływie pewnego czasu znów zapukano do mieszkania. Tym razem przyszli po żonę bandyty". Aresztowali razem z dzieckiem, które nie chciało rozstać się z mamusią. Co prawda, oficer wiedząc co oczekuje kobietę, rozkazał dziecko zostawić pod opieką krewnych. Dziewczynkę wzięły na wychowanie siostra i matka Pożarskiej.

Śledztwo odbywało się w Grodnie. Żądali wskazania miejsca pobytu męża, gdzie ukrywana jest broń. Za opór karano osadzając więźnia w "kamiennym worku", gdzie można było tylko stać aż do utraty przytomności, lub w piwnicach, gdzie grasowały szczury, napadając na ludzi.

W 1949 r. śledztwo dobiegło końca. Razem z innymi członkami grupy Pożarską uznano winną, zarzucając jej działalność antysowiecką i skazano na 25 lat łagrów. Została wywieziona do Archangielska, a następnie dalej - na Bajkał. Nieludzkie warunki życia i praca przy 50-stopniowym mrozie, cele "błatnych" i bałanda... W Przybajkalu wysadzili z wagonów prosto w śniegi, baraki musieli budować sami. Nieco lżej się zrobiło, gdy wyjechali jeńcy japońscy, pozostawiając po sobie puste baraki. Lecz i tam nie było lepiej. Okropne zimno, gdy głowy przymarzały do ścian. Ciasnota, spano pokotem na jednym boku, wszy, epidemia, śmierć... Budowali linię kolejową, dłubiąc kilofami zmarźlinę i waląc wiekowe drzewa, które należało piłować przez połowę dnia jedno. Pani Pożarska dotychczas się dziwi jak mogły w tak okropnych warunkach wytrzymać młode kobiety i dziewczęta. Polek było niewele, więcej było Litwinek, trzymały się razem. Pani Emilia jako osoba od dzieciństwa obeznana z pracą, dobrze władająca piłą, siekierą i łopatą pomagała innym.

Wśród więźniarek była Grażyna. Lipińska, która ciepło wspomina o tej pomocy, jaką wspierała pani Emilia niedoświadczone miejskie dziewczęta. Wspólnie snuły marzenia o wolności, w tajemnicy wyszywały maleńkie polskie herby. Tak minęło 8 lat. Różnie bywało, różni ludzie otaczali panią Emilię, zawsze podkreśla dobroć ludzi rosyjskich, nawet konwoju. Ze łzami w oczach wspomina naczelnika łagrów, którego wszyscy nazywali "batia". Ten przydomek świadczy, że nie wszyscy funkcjonariusze GUŁAGU byli bestiami. Współczując pani Pożarskiej nieraz posyłał ją do sprzątania własnego mieszkania, gdzie jego żona ze współczuciem odnosiła się do nieszczęsnej, która pozostawiła w dalekich rodzinnych stronach trzyletnią córeczkę, rówieśniczkę córeczki naczelnika. Zresztą obie kobiety miały podobny los. Rodzice żony naczelnika byli represjonowani w latach trzydziestych. Reżim stalinowski nie znał litości. W mieszkaniu naczelnika obcując z cudzym dzieckiem, przpominała własne. Tu właśnie wręczono jej fotografię córeczki, widocznie oficjalnie zatrzymaną. Tu nie zmuszano jej do pracy, karmiono.

W 1953 r. nadeszła wieść o śmierci Stalina. Zwolnienie natomiast nastąpiło dopiero w 1957 r. .

Powróciła do Łunny, gdzie życie trzeba było rozpoczynać od zera. Ludzie pomogli. By zachować dom po areszcie pani Emilii, zamieszkał w nim miejscowy batiuszka. Sąsiedzi pomagali żywnością. Trudno było otrzymać pracę, lecz pomógł lekarz miejscowego szpitala. Mąż ukrywał się aż do powrotu pani Emilii. Ciężko chorował, utrzymywał się przy życiu tylko dzięki zastrzykom. Pani Emilia miała kilka operacji, żyje z jedną nerką, ma trudności z poruszaniem się, traci wzrok, lecz wykazuje hart ducha. Uzyskała rehabilitację. Prowadzi korespondencję z pozostałymi przy życiu współtowarzyszkami niedoli. Ból duszy wyrywa się niekiedy na zewnątrz w postaci łez, dlatego też uważałem, że nie należało zadręczać moją rozmówczynię natrętnymi pytaniami, które jątrzą duszę, zmuszają do ponownych okropnych przeżyć.

Zanotował
Stanisław SILWANOWICZ

23, ПОНЕДЕЛЬНИК,

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

10.25, 21.35. Пад купалам Сусвету. **10.35, 21.45.** Пяць хвілін на жарты. **10.40.** Кампанія «Рамас» для дзяцей і дарослых «Чарапашкі ніндзя». Мультфільм. 8-я серыя. **11.10.** «Забіць мужчыну». Спектакль Беларускага тэлебачання. Частка 1-я. **11.55.** Асацыяцыя дзіцячай прэсы прадстаўляе: «Зрабі сабе кар'еру». **12.30.** Рок-айленд-шоу. **13.30.** Навіны. **13.40.** Няма прарока ў сваёй Айчыне. **13.50.** «Аб'ява ў вячэрняй газеце». Спектакль акадэмічнага рускага драматычнага тэатра Беларусі. **15.55.** Тэлебачанне — школе. Выяўленчае мастацтва. **16.15.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Руіны страляюць...». Маст. фільм. 1-я серыя. **17.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **17.40.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. (Гр.). **18.10.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.20.** «Над Нёманам». Праграма на польскай мове. (Гр.). **19.00.** «Забіць мужчыну». Частка 2-я. **19.45.** Аэробіка. **20.20.** Выступленне старшыні праўлення Белспажыўсаюза Г. З. Грышчанкова. **20.30.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **20.35.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.50.** Студыя «Тэлесябрына». **21.55.** Спартыўны тэлекур'ер. **22.15.** Надвор'е. **22.25.** Тэлевізійны дом кіно. **22.55.** НІКа. **23.10.** «Чорная кобра». Маст. фільм. (Італія).

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.15. Утренняя разминка. **5.30.** Утро. **7.45.** Файнэншиал таймс. **8.00, 17.00, 20.00, 23.20.** Новости. **8.20.** Посмотри, послушай... **8.40.** Премьера худ. телесериала «Горячев и другие». 27-я серия. **9.20, 17.25.** Гол. **9.50.** Огород круглый год. **10.20.** Звездный час. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** Что? Где? Когда? **14.25.** Предприниматель. **15.20.** Играет Виктор Гридин (баян). **15.30.** Новые имена. **16.10.** Звездный час. **16.50.** Технодром. **17.55.** Документы и судьбы. **18.05.** Погода. **18.10.** «Горячев и други». 27-я серия. **18.40.** Миниатюра. **18.55.** «Мы». Авторская программа В. Познера. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** Монолог. **20.55.** «После грехопадения». Премьера фильма-спектакля. **23.30.** Пресс-экспресс. **23.40.** Новые обыватели.

КАНАЛ «РОССИЯ»

16.50. Спасение-911. **17.45.** Праздник каждый день. **18.00, 19.35.** Детектив по понедельникам. «Спрут-5». 2-я серия. **19.00, 22.20.** Вести. **19.25.** Подробности. **20.40.** Экспоцентр представляет. **20.50.** Сам себе режиссер. **21.20.** Без ретуши. **22.40.** Автомиг. **22.45.** Звезды говорят. **22.50.** Спортивная карусель. **22.55.** Экран криминальных сообщений. **23.05.** Аниматека.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.55.** Поговорим о детях. **11.05.** «Династия Колби». Сериал пр-ва США. **11.55.** Музыкальная программа. **12.00.** Приятное с полезным. **12.20.** Кулинарная программа. **12.40.** Школа для родителей. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Репортаж. **13.45.** Программа для подростков. **14.30.** Школы в Европе. **14.50.** Документальный фильм. **15.45.** Человек и искушение. **16.50.** Какая школа? **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для подростков. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Лаборатория. **18.40.** Право и бесправие. **19.00.** Сериал пр-ва Англии. **19.30.** Литературный журнал. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Новости. **21.10.** Телетеатр. **23.20.** Прямо из Бельведера. **23.35.** Миниатюры. **23.40.** Пульс дня. **00.00.** Новости. **00.15.** Музыкальная программа. **00.20.** Репортаж. **00.25.** «Магнат». Фильм пр-ва Польши.

ПОЛЬША-II

14.15. «Неизвестный». Сериал пр-ва Германии. **15.10.** Вопросы о Польше. **16.00.** Галерея второй программы. **16.25.** Приветствие. **16.35.** Мультсериал. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная студия. **17.15.** Музыкальная программа. **17.40.** Обзор кинохроник. **18.15.** Польская кинохроника. **18.35.** «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Телетурнир. **20.05.** Документальный фильм. **21.00.** «Здоровье». Сериал пр-ва США. **21.25.** [illegible]. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Репортеры второй программы представляют. **23.00.** «Король шантажистов». Фильм пр-ва Англии. **00.45.** Стресс. **01.15.** Панорама. **01.20.** Ночь и стресс. **01.45.** Музыкальная программа. **02.05.** «Здоровье». Сериал пр-ва США.

24, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Дзелавая хроніка. **8.20, 21.35.** Пад купалам Сусвету. **8.30, 23.45.** Надвор'е. **8.40, 20.25.** Пяць хвілін на жарты. **8.45.** «Сярод скал». Тэлефільм. **9.00.** Тэлебачанне — школе. Выяўленчае мастацтва. **9.20.** «Чорная кобра». Маст. фільм. **10.55.** Песні барацьбы з сабою. Тэлевізійны фестываль беларускай песні. **12.20.** У. Высоцкі. «Маналог». Тэлефільм. **13.20.** Сення — Дзень славянскага пісьменства і культуры. **13.30.** Навіны. **13.40.** АВС-клуб. **13.55.** Еўрапейскі калейдаскоп. **14.25.** «Ні і К»—топ-10. **15.25.** Тэлебачанне — школе. Выяўленчае мастацтва. **15.55.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Незабыўнае». **16.30.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Руіны страляюць...». 2-я серыя. **17.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **17.40.** «Закаханыя». Лірычная відэакампазіцыя. (Гр.). **18.00.** «Вячэрні канал». Інфармацыйна-музычная праграма. (Гр.). **19.00, 21.45.** «З надзеяй на міласэрнасць». Дабрачынная акцыя беларускага маладзёжнага аб'яднання «Крок» [illegible]. **20.20.** Зачытайце мае пісьмо... **20.30.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **20.35.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **23.55.** НІКа. **00.10.** Футбол. Таварыскі матч. Алімпійская зборная Беларусі — алімпійская зборная Украіны. 2-гі тайм.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.15. Утренняя разминка. **5.30.** Утро. **7.45.** Обзор рынка недвижимости. **8.00, 17.00, 20.00, 23.10.** Новости. **8.20.** «Семь дней с Морем». Мультфильм. **8.30.** День славянской письменности и культуры. Трансляция из Успенского Патриаршего собора. **9.40.** Человек и закон. **10.10, 16.10.** Рок-урок. **10.50, 23.20.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. Трансляция со Славянской площади в Москве. **14.25.** Предприниматель. **15.10.** Дело. **15.20.** Премьера мультфильма «Приключения Тома Сойера» (Япония). **15.50.** Между нами, девочками... **16.50.** Азбука собственника. **17.25.** Документы и судьбы. **17.45.** Погода. **17.50.** «Раскол». Худ. фильм. 7-я серия. **18.45.** Из первых рук. **18.55.** Тема. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** [illegible]. **21.00.** Праздник на все времена. Концерт, посвященный Дню славянской письменности и культуры. **23.30.** «Академия». Развлекательная программа.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Вести. **6.20.** Требуются... Требуются... **6.30.** Формула-730. **7.00.** Время деловых людей. **7.30.** «Повесть о славянской письменности». Док. фильм. **8.00.** Всемирные новости Эй-би-си. **8.30.** Утренний концерт. **8.45.** [illegible]. **9.40.** Крестьянский вопрос. **15.20.** Мульти-пульти. **15.50.** Там-там новости. **16.05.** Телегазета. **16.10.** [illegible]. Новая линия. **17.15.** [illegible]. **18.00.** Праздник каждый день. **18.10.** Карьера. **19.25.** Подробности. **19.35.** Никто не забыт. **19.40.** Премьера худ. телефильма «Санта-Барбара». 321-я серия. **20.45.** Шестое чувство. **21.20.** Я — лидер. **22.40.** Автомиг. **22.45.** Звезды говорят. **22.50.** Спортивная карусель. **22.55.** Кинолегенды. «Бетт Дэвис».

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.55.** Поговорим о детях. **11.05.** «Жизнь». Сериал пр-ва Японии. **12.00.** Рынок труда. **12.20.** Клуб одиноких сердец. **12.35.** Начало христианства. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственный журнал. **13.45.** Программа для детей. **14.30.** Образовательное телевидение. **15.20.** 3-2-1, контакт. **16.00.** Книга чудес техники. **16.15.** Тележурнал. **16.50.** В мире науки. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для молодежи. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Сенсации XX века. **18.45.** В кино и на кассете. **19.05.** Кролик Багс представляет. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Новости. **21.10.** «24 часа». Фильм пр-ва США. **22.55.** Сейсмограф. **23.10.** Письма о хозяйстве. **00.00.** Новости. **00.15.** Музыкальная программа. **02.10.** Программа французского телевидения.

ПОЛЬША-II

12.00. Студия второй программы. **12.15.** Программа о животных. **12.45.** Отчизна. **13.00.** Биографии. **14.00.** Панорама. **14.15.** «Запретное небо». Сериал пр-ва Венгрии. **16.00.** Документальный фильм. **16.35.** «Приключения Блэка». Сериал пр-ва Канады. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная программа. **18.00.** Музыкальная программа. **18.10.** Католическая программа. **18.30.** «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Телетурнир. **21.05.** Публицистическая программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спортивная студия. **22.40.** Экономический журнал. **00.35.** Эра Водолея. **01.05.** Панорама. **01.10.** Спортивная программа. **01.40.** «Старые друзья». Фильм пр-ва Голландии.

25, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам Сусвету. **8.20, 22.40.** Надвор'е. **8.30, 21.45.** Пяць хвілін на жарты. **8.35.** Мультфільмы. **9.00.** Тэлебачанне — школе. Выяўленчае мастацтва. **9.30.** Аэробіка. **10.05.** Песні барацьбы з сабою. Тэлевізійны фестываль беларускай песні. **11.35.** Футбол. Таварыскі матч. Алімпійская зборная Беларусі — алімпійская зборная Украіны. 2-гі тайм. **13.30.** Навіны. **14.20.** Відзьма-нявідзьма. **15.00.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі «Руіны страляюць...». Маст. фільм. 3-я серыя. **17.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **17.40.** [illegible]. **18.40.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **19.10.** Футбол. Таварыскі матч. Зборная Украіны — зборная Беларусі. У перапынку — Калыханка. **20.50.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **21.00.** Панарама. **23.05.** «Дзесяць хвілін плюс стагоддзе». Перадача 4-я. **23.20.** «Патоп». Маст. фільм. 1-я серыя.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.15. Утренняя разминка. **5.30.** Утро. **7.45.** Обзор рынка недвижимости. **8.00, 17.00, 20.00, 22.55.** Новости. **8.20.** Сорока. **8.35.** «Собака, которая умела петь». Худ. фильм 1-я серия. **9.40.** Клуб путешественников (с сурдопереводом). **10.30, 15.50.** Джем. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20, 22.45.** Пресс-экспресс. **11.30.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. **14.25.** Предприниматель. **15.20.** Премьера мультфильма «Приключения Тома Сойера» (Япония). **16.20.** Премьера мультфильма «Летающий дом». 36-я серия. **16.50.** Загадка СБ. **17.25.** В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». Здравствуйте, это я! **17.50.** Погода. **17.55.** «Раскол». Худ. фильм. 8-я серия. **18.55.** «Человек не из тусовки». Авторская программа Э. Рязанова. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** Вагон 03. **21.35.** Худ. фильм. «Анастасия» (США). 1-я серия. **23.05.** Жизнеописание. **23.35.** «Остров». Музыкальная экспериментальная программа.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 10.00, 15.00, 22.20. Вести. **6.20.** Требуются... требуются... **6.30.** Формула-730. **7.00.** Время деловых людей. **7.30.** Доброе утро! **8.00.** Всемирные новости Эй-би-си. **8.30.** Утренний концерт. **8.45.** Худ. телефильм «Санта-Барбара». 321-я серия. **9.35.** Телегазета. **9.40.** Крестьянский вопрос. **15.20.** Студия «Рост». **15.50.** Там-там новости. **16.05.** М-трест. **16.20.** Новая линия. **17.05.** Ивановский кумир. **17.20.** Премьера док. фильма «Женщины мира» (США). 15- серия. **17.45.** Праздник каждый день. **17.55.** Рубежи. **18.10.** L-клуб. **19.25.** Подробности. **19.35.** «Санта-Барбара». 322-я серия. **20.25.** Никто не забыт. **20.30.** Репортер. **20.45.** Шестое чувство. **21.20.** На политическои олимпе. **22.40.** Автомиг. **22.45.** Звезды говорят. **22.50.** Спортивная карусель. **22.55.** Ночной сеанс. «С любимыми не расставайтесь».

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.55.** Поговорим о детях. **11.00.** «Пароль: люблю тебя». Сериал пр-ва США. **11.50.** Таков мир. **12.15.** 30 лет студенческого фестиваля песни. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Среди озер и лесов. **13.45.** Программа для молодежи. **14.30.** Лексикон искусств. **14.40.** Каталог памятников. **14.50.** Искусство без тайн. **15.00.** Пан Тадеуш. **15.20.** Король из Атмы. **15.40.** Весна в музыке. **16.10.** История радио. **16.30.** Техника и секс. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для молодежи. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Экологический журнал. **18.40.** Тележурнал. **19.00.** «Пароль: люблю тебя». Сериал пр-ва США. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Новости. **21.10.** Спортивная студия. **23.05.** Пульс дня. **23.20.** Публицистическая программа. **00.00.** Новости. **00.15.** Музыкальная программа. **00.20.** «Жена твоего ближнего». Комедия пр-ва Португалии.

ПОЛЬША-II

12.50. На полях Италии. **14.00.** Панорама. **14.15.** Спортивная студия. **15.05.** «Яносик». Сериал пр-ва Польши. **15.45.** Рок-рапорт. **16.30.** Приветствие. **16.35.** Мультсериал. **17.00.** Панорама. **17.05.** Тележурнал. **17.20.** Животные вокруг нас. **17.50.** Розыгрыш лото. **17.55.** Кто ты есть? **18.05.** Публицистическая программа. **18.30.** «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Документальный фильм. **21.05.** «Дела Роси О 'Нейл». Сериал пр-ва США. **21.45.** Тени жизни. **22.00.** Панорама. **22.30.** Экспресс репортеров. **23.05.** «Работающая женщина». Сериал пр-ва США. **23.30.** Канны-94. **00.35.** Театральная программа. **01.00.** Панорама. **01.05.** Концерт.

26, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 20.35.** Пяць хвілін на жарты. **8.15, 21.35.** Пад купалам Сусвету. **8.25.** Надвор'е. **8.35.** «Патоп». Маст. фільм. 1-я серыя. **10.30.** «Дзесяць хвілін плюс стагоддзе». Перадача 4-я. **12.30.** «Партрэт, напісаны голасам». Фільм-канцэрт. **13.30.** Навіны. **15.20.** Прэм'еры кіно. (Гр.). **16.20.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Руіны страляюць...». Маст. фільм. 5-я серыя. **17.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **17.40.** «І не пакіну цябе...» Міжнародная праграма міласэрнасці. **18.10.** Абласныя навіны. (Гр.). **18.25.** Наша здароўе. (Гр.). **19.00.** Зачытайце маё пісьмо... **19.05.** Актуальнае інтэрв'ю. Прымае ўдзел намеснік старшыні Канстытуцыйнага суда Рэспублікі Беларусь В. Г. Ціхіня. **19.30.** «Мединфва» паведамляе... **19.40.** Партрэт на фоне часу. **20.10.** Пазіцыя ўрада. **20.30.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **20.35.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45, 23.20** «Патоп». 2-я і 3-я серыі. **22.45.** Прэм'ера дак. фільма «Валянцінаў дзень». **23.05.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.15. Утренняя разминка. **5.30.** Утро. **7.45.** Обзор рынка недвижимости. **8.00, 17.00, 20.00, 22.55.** Новости. **8.20.** «Собака, которая умела петь». Худ. фильм. 2-я серия. **9.30.** В мире животных (с сурдопереводом). **10.10, 16.10.** ... До 16 и старше. **10.50, 22.45.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. **14.25.** Предприниматель. **15.05.** Как добиться успеха. **15.20.** Премьера мультфильма «Приключения Тома Сойера». (Япония). **15.40.** Концерт инструментальной музыки. **16.50.** Технодром. **17.50.** Погода. **17.55.** «Раскол». 9-я серия. **18.55.** Кинопанорама. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** Лотто «Миллион». **21.15.** От Лещенко до Лещенко». Музыкальная программа. **23.00.** Футбол. Товарищеская встреча. Сборная Дании — сборная Швеции.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Вести. **6.20.** Требуются... Требуются... **6.30.** Формула-730. **7.00.** Время деловых людей. **7.30.** Семь нот в тишине. **8.00.** Всемирные новости Эй-би-си. **8.25.** Волшебный сундучок. **8.35.** Поехали! **8.45.** Худ. телефильм «Санта-Барбара». 322-я серия. **9.35.** Телегазета. **9.40.** Крестьянский вопрос. **15.20.** Студия «Рост». **15.50.** Там-там новости. **16.05.** Новая линия. **16.50.** Мульти-пульти. **17.00.** Будни. **17.40.** Праздник каждый день. **17.55.** В мире авто- и мотоспорта. **18.25.** Своя игра. **19.25.** Подробности. **19.35.** «Санта-Барбара». 323-я серия. **21.25.** Музыка всех поколений. **21.00.** Обычное дело. **21.20.** Отечество мое. **22.40.** Автомиг. **22.45.** Звезды говорят. **22.50.** Спортивная карусель. **22.55.** Экран криминальных сообщений. **23.05.** Бенефис примы-балерины Мариинского театра Инны Зубковской.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.55.** Поговорим о детях. **11.05.** «Полицейский и прокурор». Сериал пр-ва США. **11.55.** Музыкальная программа. **12.00.** Четверть часа на экране. **12.15.** Итальянская невинность. **12.40.** Программа о малышах. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Программа для молодежи. **14.30.** Образовательное телевидение. **14.35.** Документальный фильм. **15.15.** Животные мира. **15.45.** Через моря и льды. **16.05.** Беседа. **16.35.** Как быть молодым и красивым. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Для молодежи. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Телетурнир. **18.50.** Рапорт. **19.05.** Документальный сериал. **19.30.** Католический журнал. **20.00.** Теледиск. **20.10.** Съеш это сам. **20.30.** Новости. **21.10.** «Полицейский и прокурор». Сериал пр-ва США. **22.00.** Правительственный журнал. **22.15.** Только в первой программе. **23.00.** Тележурнал. **23.25.** Пегас. **00.00.** Хозяйственные новости. **00.20.** Музыкальная программа. **00.25.** Документальный фильм. **01.20.** Музыкальная программа.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** «Любовь и дипломатия». Сериала пр-ва Канады. **9.05.** Местная программа. **9.35.** «Зорро». Сериал пр-ва США. **10.00.** Трансляция заседаний сейма. **14.00.** Панорама. **16.30.** Приветствие. **16.35.** «Зорро». Сериал пр-ва США. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная студия. **17.35.** Мультхобби. **17.55.** В тени Кремля. **18.30.** «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Концерт посвященный Дню Матери. **21.00.** Киновечер. **21.05.** Киносеанс. **21.35.** Игра в кино. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спортивная студия. **22.40.** Историческая программа. **22.50.** Люблю кино. **23.00.** «Джимми Деан, вернись». Фильм пр-ва США. **01.00.** Панорама. **01.05.** Люблю кино. **01.35.** Документальный фильм.

27, ПЯТНИЦА,

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Дзелавая хроніка. **8.20, 21.35.** Пад купалам Сусвету. **8.30, 22.55.** Надвор'е. **8.40, 20.25.** Пяць хвілін на жарты. **8.45.** Урокі здароўя. **10.00.** «...І не пакіну цябе...» Міжнародная праграма міласэрасці. **10.30.** «Патоп». Маст. фільм 3-я серыя. **11.50.** «Карамболь». Ток-шоу з удзелам народнага мастака Беларусі Г. Вашчанкі. **13.30.** Навіны. **13.40.** Пазіцыя ўрада. **13.55.** Я помню дзіўнае імгненне». Фільм-канцэрт. **14.45.** «Азонавы слой». Тэленарыс. **15.20.** ПІК. Публіцыстычна-інфармацыйны відэаканал для падлеткаў. **16.00.** Майстэрня. **16.15.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Руіны страляюць...». Маст. фільм. 6-я серыя. **17.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **17.40.** «Жыццяпадзел». Тэленарыс. **18.00.** Дзелавая хроніка. **18.10.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.20.** «Толькі па пятніцах». Інфармацыйна-публіцыстычная праграма. (Гр.). **19.00.** Навошта дадзена ўлада? **19.45.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Так гэта было....» Расказвае Ігнат Пятровіч Антонаў. **20.15.** Студыя «Тэлесябрына». **20.30.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **20.35.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Патоп». 4-я серыя. **23.05.** Рэйтынг. **23.20.** НІКа. **23.35.** «Мы вясёлыя, шчаслівыя, таленавітыя». Маст. фільм.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.15. Утренняя разминка. **5.30.** Утро. **7.45, 8.40.** Мультфильм. **8.00, 17.00, 20.00, 23.00.** Новости. **8.20.** «Сорока». Детская информационная программа. **9.00.** Телешоу «50х50». **10.20.** Америка с М. Таратутой. **10.50, 00.35.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. **11.50.** Футбол. Товарищеская встреча. Сборная Дании — сборная Швеции. 2-й тайм. **14.25.** Предприниматель. **14.50.** Бизнес-класс. **15.05,** «Шуры-муры». **15.35.** Олеся и компания. **16.05.** Премьера док. фильма «С другой стороны...» **16.50.** Азбука собственника. **17.25.** Новости культуры. **17.40.** Человек и закон. **18.10.** Погода. **18.45.** Поле чудес. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** «Взгляд». с А. Любимовым. **21.35.** В клубе детективов. Премьера худ. фильма «Ден Огаст». Фильм 5-й. **22.35.** Человек недели. **23.10.** Музобоз. **23.50.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. **00.20.** Авто-шоу.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Вести. **6.20.** Требуются... Требуются... **6.30.** Формула-730. **7.00.** Время деловых людей. **7.30.** Клуб «Желтая подводная лодка». **8.00.** Всемирные новости Эй-би-си. **8.25.** Волшебный сундучок. **8.35.** Поехали! **8.45.** Худ. телефильм «Санта-Барбара». 323-я серия. **9.35.** Телегазета. **9.40.** Крестьянский вопрос. **10.10.** Момент истины. **15.20.** Студия «Рост». **15.50.** Там-там новости. **16.05.** Военный курьер. **16.20.** Новая линия. **16.50.** Дисней по пятницам. «Тайна затерянной долины». 1-я серия. **17.45.** Праздник каждый день. **17.55.** «Память сердца». Эстрадная программа. **18.45.** Киномарафон. **19.25.** Подробности. **19.35.** Киномарафон. «Империя страсти». (Япония — Франция). **21.20.** «К-2» представляет: «Поцелуй в диафрагму». **22.40.** Автомиг. **22.45.** Звезды говорят. **22.50.** Спортивная карусель. **22.55.** «Евразия-ТВ представляет: «Фамильные драгоценности». Худ. фильм (Италия).

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай. **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **11.00.** «Стены тоже слышат». Фильм пр-ва Франции. **12.40.** Музыкальная программа. **12.45.** Репортаж. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Среди гор и парков. **13.45.** Программа для молодежи. **14.30.** Английский язык. **14.45.** Каждый имеет право. **15.00.** Глубокая вода. **15.20.** Телепластикон. **15.35.** Тележурнал. **15.50.** Совершенные — несовершенные. **16.05.** Если не Оксфорд, то что? **16.30.** В калейдоскопе. **16.50.** Домашние лекции. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Тележурнал потребителя. **18.40.** Тележурнал. **19.00.** Свидание «втемную». **19.45.** Сатирическая программа. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Новости. **21.10.** Тележурнал. **22.30.** Пульс дня. **22.55.** Публицистическая программа. **00.00.** Новости. **00.15.** Музыкальная программа. **00.25.** «Возвращение Казановы». Фильм пр-ва Франции.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.05.** Местная программа. **9.35.** Мультфильм. **10.00.** Трансляция заседаний сейма. **14.00.** Панорама. **16.30.** Приветствие. **16.35.** Мультфильм. **17.00.** Панорама. **17.05.** Программа для молодежи. **17.30.** «Улететь отсюда». Сериал пр-ва США. **18.20.** Музыкальная программа. **18.45.** Телетурнир. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спортивная студия. **22.40.** Развлекательная программа. **23.15.** «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. **00.00.** Телетеатр. «Это невозможно». **01.10.** Панорама. **01.05.** Рок-концерт. **02.05.** «Улететь отсюда». Сериал пр-ва США.

28, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.15, 21.35.** Пад купалам Сусвету. **8.25.** «Патоп». Маст. фільм. 4-я серыя. **8.35.** «Роднаму слову» — 15 гадоў. **10.15.** Паказвае Гродна. «А памяць у мінулае вяртае...» **11.15.** Тыдзень планеты. **11.30.** «Мы вясёлыя, шчаслівыя, таленавітыя». Маст. фільм. **13.05.** «Сталіца». Тэлечасопіс. **13.25.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Руіны страляюць...». Дарогамі перамогі. **13.55.** Паміж намі, жанчынамі... **14.40.** «Мой маленькі поні». Мультфільм (ЗША). **15.10.** Абрыс. **15.45.** «Усе мы родам з дзяцінства». І Рэспубліканскі тэлевізійны фестываль юных талентаў. **17.15.** КВЗ-шоу-94. **19.00.** Кампанія «Рамас» для дзяцей і дарослых. «Чарапашкі ніндзя». Мультфільм. 9-я серыя. **19.35.** «Нов і К»-топ-10. **20.35.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** Пяць хвілін на жарты. **21.50.** «Зоркі» на экране. «Разарваны круг». **23.20.** НІКа. **23.35.** Каскад. **23.50.** Відзьма-нявідзьма.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.20. Утренняя разминка. **6.35.** Субботнее утро делового человека. **7.10.** В мире моторов. **7.45.** Слово пастыря. **8.00.** «Марафон-15» — малышам. **8.30.** В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **9.55.** Утренняя почта. **10.25.** Смак. **10.40.** Медицина для тебя. **11.10.** «Его величество Футбол». Премьера док. фильма. **11.40.** Киноправда? Худ. фильм «Большая жизнь». **13.35.** В Аджарии не стреляют. **14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.25.** Премьера мультфильма «Тайный мир Ог». 2-я серия. (Австралия). **14.55.** «Тайны Старой площади. Война в Корее». Часть 2-я. **15.25.** В мире животных. **16.05.** Живое дерево ремесел. **16.10.** Великолепная семерка. **17.00.** Открытие фестиваля «Кинотавр». **17.50.** До и после... **18.45, 20.45.** Премьера худ. фильма «Нечто из другого мира». 1-я и 2-я серии (США). **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.00.** Новости плюс. **21.35.** Что? Где? Когда? **22.40.** «Кого люблю — тому дарю». Творческий вечер Л. Рубальской. В перерыве — Новости, Погода.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.20. Вести. **7.25.** Презетнация программа Шведского телевидения на Российском телевидении. **7.30.** Мультфильм (Шведское ТВ). **8.10.** Студия «Рост». **8.40.** Парламентская неделя. **9.10.** Непознанная Вселенная. **9.40.** Пилигрим. **10.25.** Обратный адрес. **11.10.** Кормчая книга. **11.40.** Мир и война. **12.10.** Козырная дама. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Премьера док. фильма «Россия молодая». 6-я серия. **14.20.** Футбол без границ. **15.05.** Петербургские истории. **15.35.** Устами младенца. **16.05.** Праздник каждый день. **16.15.** Футбол. Мировая лига. Россия — Италия. **17.00.** Презентация вечера Шведского телевидения на Российском телевидении. **17.05.** «Господин Динамит». Док. фильм (Шведское ТВ). **17.50.** «По крайней мере, погода была прекрасной». Кинокомедия (Шведское ТВ). **19.25.** Телефильм Ингмара Бергмана «Благословение» (Шведское ТВ). **20.55.** Концерт группы «Абба» (Шведское ТВ). **21.45.** Волейбол. Мировая лига. Россия — Италия. **22.40.** Автомиг. **22.45.** Звезды говорят. **22.50.** Спортивная карусель. **22.55.** Программа «А». **23.55.** Ночной сеанс. «Закат».

ПОЛЬША-I

8.00. Информационно-хозяйственный журнал. **8.20.** Агрорынок. **8.45.** Из Польши. **9.05.** Мнения и эмоции. **9.25.** Все об огороде. **9.50.** Программа дня. **10.00.** Новости. **10.10.** «Зерно». Программа католической редакции для детей. **10.35.** 5-10-15. **12.00.** Подводная одиссея капитана Кусто. **12.45.** Люди и события. **13.00.** Новости. **13.10.** Сцены и образы. **13.45.** Телетурнир. **14.15.** Спортивная студия. **15.00.** Мультфильмы Диснея. **16.15.** Весеннее MTV. **16.30.** Репортаж. **16.50.** Телетеатр. «Наследники». **17.45.** Приглашение в телетеатр. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Музыкальная программа. **19.10.** «Банк не с той Земли». Сериал пр-ва Польши. **20.00.** Детский тележурнал. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Новости. **21.00.** Польские зоопарки. **21.30.** «Быть лучшей». Фильм пр-ва Англии. **23.25.** Новости. **23.55.** Культурно-публицистическая программа. **00.25.** Спортивная суббота. **01.10.** «Ангелы с грязными лицами». Фильм пр-ва США. **02.45.** «Псы в космосе». Фильм пр-ва Австралии.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Репортаж. **9.00.** Программа для детей. **10.00.** Такие одинокие. **10.20.** Урок языка глухих. **10.25.** Приветствие. **10.35.** Сообщество в культуре. **11.05.** Студия второй программы. **11.10.** Большой танец. **12.10.** Дыра в корзине. **12.30.** Программа для детей. **13.00.** Академия польского кино. **14.25.** Программа для детей. **15.00.** Письма из Европы. **15.20.** Программа лля детей. **15.40.** Спортивная студия. **16.10.** Студия второй программы. **16.25.** Животные мира. **16.55.** Розыгрыш лото. **17.00.** Панорама. **17.05.** Большая игра. **18.05.** «Полный дом». Сериал пр-ва США. **18.30.** Программа для детей. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.30.** Телетурнир. **20.00.** Развлекательная программа. **21.00.** Спортивная студия. **22.00.** Панорама. **22.50.** Слово на воскресенье. **22.30.** Культурно-публицистическая программа. **23.15.** «Однажды на Диком Западе». Вестерн пр-ва США. **01.00.** Панорама. **01.05.** Рок-ночь.

29, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 20.35.** Пад купалам Сусвету. **8.20, 21.00.** Пяць хвілін на жарты. **8.25.** Слова да чалавека. **8.55, 17.30.** Кампанія «Рамас» для дзяцей. «Чарапашкі ніндзя». Мультфільм. 9-я і 10-я серыі. **9.25.** MTV. Лепшыя хіты. **9.55.** «Зоркі» на экране. «Разарваны круг. Маст. фільм. **11.25.** Аэробіка. **12.00.** Нядзельнае тэлекафэ «Мая мама». **11.45.** АВС-клуб. **13.00.** Вяскоўцы. **13.30.** Асілак. **14.20.** Тэлекрама. **14.35.** Беларусы ў Амерыцы. **15.05.** «Усе мы родам з дзяцінства». І Рэспубліканскі тэлевізійны фестываль юных талентаў. **16.35.** Тэлеклуб «Гаў-гаў». **17.00.** Гінес-шоу. **18.00.** Футбол. Чэмпіянат Беларусі «Тарпеда» (Мінск) — «Фандок» (Бабруйск). 2-гі тайм. **18.50.** Дзелавы веснік. **19.05.** Дыялог у прамым эфіры. На пытанні гледачоў адказвае доктар філасофскіх навук, прафесар І. І. Антановіч. **20.00.** Панарама. **20.40.** Калыханка. **21.10.** «Сінема» прадстаўляе: «Аіда». Маст. фільм. **23.00.** Не забудзьцеся ўключыць тэлевізар. **23.10.** «Каралеўскае паляванне». Барыс Майсееў і яго людзі.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.45. Утренняя разминка. **7.00.** Час силы духа. **8.00.** Арт-курьер. **8.30.** С утра пораньше. **9.00.** Полигон. **9.30.** Спортлото. **9.45.** Пока все дома. **10.15.** К 100-летию со дня рождения М. И. Глинки. **10.35.** Я — женщина. **11.05.** Новое поколение. **11.45.** Под знаком Пи. **12.30.** Русский мир. **13.00.** Премьера мультфильма «Пиф и Геркулес». **13.10.** Премьера док. фильма «Подводная одиссея команды Кусто». **14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.20.** Диалог в прямом эфире. **15.00.** Клуб путешественников. **15.45.** Шпаргалка. **15.50.** Премьера мультфильмов «Кот Феликс», «Настоящие охотники за привидениями» (США). **16.45.** Телелоция. **16.55.** Футбол. Товарищеская встреча. Сборная России — сборная Словакии. В перерыве — Новости. **18.50.** Парад фестивалей. 47-й Международный кинофестиваль в г. Канне (Франция). **19.40.** Рискнуть и победить. **21.00.** Воскресенье. **21.45.** Спортивный уик-энд. **22.00.** Музыка в эфире. **22.50.** Новости. **23.00.** «Ныне». Религиозная программа.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.20. Вести. **7.25.** Тверь: былое и настоящее. **8.00.** Студия «Рост». **8.30.** Доброе утро, Европа! **8.55.** Лучшие игры НБА. **9.55.** Аты-баты... **10.30.** Кипрас Мажейка. **11.00.** Киномарафон. «Ночь и туман». **11.45.** Школа новых кадетов. **12.10.** «К-2» представляет: «Звезды Америки». **12.40.** Шесть соток. **13.20.** Не вырубить... **13.35.** Коробка передач. **13.55.** В мире животных. **14.50.** Чемпионат мира по автогонкам «Формула-1». Гран-при Испании. **17.00.** Волшебный мир Диснея. «Гуфи и его команда», «Черный плащ». **18.00.** Праздник каждый день. **18.10.** Путешествие в разные стороны». «Фантазеры». Спектакль театра «Лицедеи». **19.25.** Киномарафон. «Мириэль». Худ. фильм. **21.35.** Автомиг. **21.45.** У Ксюши. **22.40.** Волейбол. Мировая лига. Россия — Италия. **23.40.** Музыка Санкт-Петербурга.

ПОЛЬША-I

8.00. Сельское хозяйство в мире. **8.15.** Сельскохозяйственная программа. **8.35.** Сельскохозяйственный журнал. **9.55.** Программа дня. **10.00.** Программа для детей. **10.25.** Музыкальная программа для детей. **10.45.** Телеутро. **11.10.** «Домик в прерии». Сериал пр-ва США. **12.00.** Документальный фильм. **12.50.** Телеконцерт пожеланий. **13.20.** Телетеатр для детей. **14.20.** С камерой среди зверей. **14.40.** В старом кино. **16.10.** Развлекательная программа. **16.35.** Сто вопросов. **17.05.** Перец и ваниль. **17.45.** Антенна. **18.00.** Телеэкспресс. **18.30.** «Династия Колби». Сериал пр-ва США. **19.20.** Семь дней — мир. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Новости. **21.10.** «Круглый стол». Сериал пр-ва США. **22.05.** Репортаж с фестиваля в Каннах. **23.05.** Кабаре Ольги Липиньской. **23.50.** Спортивное воскресенье. **00.40.** «Женщины на крыше». Фильм пр-ва Швеции. **02.05.** Музыкальная программа.

ПОЛЬША-II

8.30. Эхо недели. **9.00.** Мультсериал. **9.25.** Фильм для глухих. **10.10.** Слово на воскресенье. **10.15.** Приветствие. **10.30.** Местная программа. **11.30.** Развлекательная программа. **12.00.** Час с Ганной Берберой. **13.00.** «Анжелика и султан». Фильм пр-ва Франции. **14.30.** Пантонима. **15.00.** Программа о животных. **15.25.** Студия второй программы. **15.30.** Путешествие во времени и пространстве. **16.20.** Краковские легенды. **16.30.** Духи, замки, упыри. **17.00.** Панорама. **17.10.** Приветствие. **17.20.** Сериал пр-ва США. **17.50.** Репортаж. **18.20.** События недели. **18.50.** Музыкальный журнал. **19.20.** Студия второй программы. **19.30.** Телетурнир. **20.00.** Театральная программа. **21.00.** Мультфильм. **21.10.** Час откровения. **22.00.** Панорама. **22.25.** Театральная программа. **23.10.** «Джентльмены и игроки». Сериал пр-ва Англии. **00.00.** Збигнев Запасевич. **01.00.** Панорама. **01.05.** Звезды мирового джаза.

RELAKS • ROZRYWKA • HUMOR

KALENDARZ TYGODNIA

23-29 maja 1994 r.

23 maja - poniedziałek - Iwony, Dezyderego, Juliana

Iwona - staro-górno-niemiecki Iwa(łuk z drewna cisowego)

Dezydery - łac. desidero (pożądać czegoś, życzyć sobie)

NMP Matki Kościoła

23.05.1842 r. - w Suwałkach urodziła się Maria Konopnicka (zm. 1910 r.) - poetka i pisarka

23.05.1871 r. - w Paryżu poległ gen. Jarosław Dąbrowski (ur. 1836) - jeden z organizatorów Powstania Styczniowego; wódz naczelny Komuny Paryskiej

23.05.1883 r. - zm. w Paryżu Cyprian Kamil Norwid (ur. 1821 r.) - wielki romantyczny poeta, dramaturg, malarz i rzeźbiarz, niedoceniany przez współczesnych, odkryty przez wiek XX, autor cyklu liryków "Vademecum", dialogów filozoficznych "Promethidion", dramatów "Aktor" i "Pierścień wielkiej damy"

24 maja - wtorek - Joanny, Zuzanny, Mileny

Joanna - hebr. Jehu i channach (Jahwe i łaska)

Zuzanna - hebr. Szoszannach (lilia)

Milena - słow. ta która jest miła

Najświętszej Marii Panny Wspomożycielki Wiernych

25 maja - środa - Urbana, Grzegorza, Magdaleny

Grzegorz - grec. Egeirein (czuwać)

Magdalena - pochodząca z Magdalii nad jeziorem Genezaret (Wieża Ryb)

25. 05. 1841 r. - ur. w Milkowszczyźnie k/Grodna Eliza Orzeszkowa (zm.1910 r.) czołowa powieściopisarka, okresu pozytywizmu w literaturze polskiej, autorka m.in. powieści "Nad Niemnem", "Meir Ezofowicz", "Marta"

26 maja - czwartek - Filipa, Pauliny, Marianny

Filip - grec. philos i hippos (przyjaciel)

Paulina - łac. Paulus (drobny, mały)

Dzień Matki

27 maja - piątek - Jana, Juliusza, Augusta, Juliana

Jan - hebr. (Jahwe i łaska)

Julian - łac. Julius (Juliusze - ród rzymski)

Augustyn - łac. Augustus (święty, wspaniały, boski, natchniony)

28 maja - sobota - Jaromira, Augustyna

Jaromir - słow. ten, który słynie z gwałtownego usposobienia i dążenia do pokoju

28.05. 1513 - ukazała się pierwsza książka drukowana w języku polskim - modlitewnik "Raj duszny" Biernata z Lublina

28. 05.1940 r. - bitwa o Narwik stoczona przez oddziały francuskie, angielskie i Samodzielną Brygadę Strzelców Podhalańskich w Norwegii

29 maja - niedziela - Teodezji, Magdaleny, Urszuli

Teodozja - grec. theodosios (dany od Boga)

MIASTA POLSKI

KŁODZKO *Fot. Stefan ARCZYŃSKI*

ZABOBONY INTELEKTUALNE

KOBIETA

Wokół kobiet powstały dwa zabobony. Jeden z nich polega na tym, że uważa się ją za człowieka niższego rodzaju, czasem nawet (tak podobnie w Koranie) za istotę pozbawioną duszy. Drugi zababobon, przeciwny pierwszemu, uważa kobietę po prostu za mężczyznę i chciałby ją jak najbardziej do niego upodobnić. Pierwszy z tych zabobonów jest tak dalece sprzeczny z całym naszym doświadczeniem, że nie warto z nim nawet dyskutować. Kobieta jest całkiem oczywiście w pełni człowiekiem, obdarzonym w zasadzie tymi samymi władzami i możliwościami co mężczyzna. Co więcej, wydaję się, że natura osiąga swój szczyt właśnie w kobiecie, a mianowicie w tzw. matronie, tj. kobiecie po klimakterium. Wówczas dzieje się coś, co wygląda na chęć wynagrodzenia kobiety za wszystko, co uczyniła dla gatunku w młodości: matrona jest rodzajem nad-mężczyzny. Trzeba zupełnie nie znać historii i być ślepym na to, co się wokół nas dzieje, aby móc temu zaprzeczyć. Jednym problemem, jaki się tu nasuwa, jest, jak było możliwe, by ludzie rozsądni przeczyli w ciągu długich wieków tej oczywistości i odmawiali kobiecie pełni człowieczeństwa.

Drugi zabobon, to sprowadzenie kobiety do roli mężczyzny. Kobieta jest człowiekiem, ale nie jest mężczyzną - stanowi "drugą stronę" człowieczeństwa. Jej rola w życiu jest inna niż rola mężczyzny. Stąd domaganie się, by kobieta pełniła w społeczeństwie te same funkcje co mężczyzna jest zabobonem. Wypada stwierdzić, że kobieta jest z natury (wystarczy zwrócić uwagę na budowę jej ciała) przyporządkowana do dzieci, ktore są jej pierwszym i podstawowym powołaniem. Mniemanie, ze młoda kobieta powinna się zajmować sprawami, które z natury rzeczy leżą poza jej głównym zadaniem, jest więc zabobonem. Społeczeństwa, które zmuszają kobiety np. do stałej pracy zarobkowej poza domem są prawdopodobnie skazane na zagładę. Ale sytuacja matrony jest zupełnie odmienna.

Wydaje się, ze jasne odróżnienie zadań młodej i starszej kobiety jest warunkiem przezwyciężenia tych zabobonów.

Józef BOCHEŃSKI

W ŚWIECIE MĄDREJ MYŚLI

Które dziecko chce dziś czegoś, za co nie trzeba słono zapłacić.

Agnes Varda

Kiedyś taniec był erotyką; dziś jest gimnastyką.

Sydney Rome

Trzeba leżeć na plecach, by napatrzeć się niebu.

Paul Morand

Ten, kto nie kocha brata, którego widzi, nie może kochać Boga, którego nie widział.

Karolina Fry

Nie zawsze jest tym samym być dobrym człowiekiem i dobrym obywatelem.

Arystoteles

Nie tylko odpowiedzi stają się przestarzałe, ale nawet same pytania.

Hemingway

Bronisława Pawluć

PRZYSZŁA WIOSNA

Na naszą ziemię znów
przyszła wiosna,
Otuliła słońca darem,
Zmieniła myśli smutne -
w radosne
Któż się ustoi jej czarom?!
Któż nie odczuje
wiosny kras?
Kogo nie zbudzi wiosny czas?

Długo, z tęsknotą serca
czekana
Przyniosła pieśni majowe
Wśród mroków, cieni, tak
pożądana!
Wreszcie ujrzymy ją znowu
Że kwieciem, na ziemię
zeszła już
Witamy pieśnią naszych
dusz.
Jak dobra wróżka wszystkim
udziela
Rady, pomocy, miłości
Czemuż nie śpiewać pieśnią
wesela?
czemu nie tańczyć z
radości?
Gdy wkoło nas cudowny
świat
już mimo smutku, ani lat!
A wiosna jasną opasze
wstęgą
Ziemię i nieba błękity....
Do odrodzonych serc
naszych sięga
Różane rozbudza świty....
Nie ująć w strofy wiosny
kras
Co nowym życiem
darzy nas!
A tu już śpiewa Maj
rozkochany
Maj wita ptactwo z wyraju.
Skoro zakwitną bzy i kasztany

U stóp ich złote mleczaje.
Niechże te złote gwiazdki
nam świecą
Zanim ich puchy odlecą -
skończy się czas wiosennych
śnień
I przyjdzie lata znojny dzień

MĘŻCZYŹNI NIENAWIDZĄ

Magazyn "Glamou" (wydanie amerykańskie) wraz z instytutem badania opinii opracował szczególną listę. Dowiadujemy się z niej, które cechy wyglądu zewnętrznego kobiety budzą w mężczyźnie graniczącą z nienawiścią niechęć:

- Czerwone, silnie uszminkowane wargi, pozostawiające trudne do usunięcia śladu po pocałunkach.

- Fryzury w stylu "grzeczny paź". Ciągle aż 80 % mężczyzn marzy o ukochanej z ogromną chmurą bujnych włosów.

- Aktualnie modne grube podeszwy obuwia, optyczne deformujące nawet najzgrabniejszą, sarnią nogę.

Niestety - magazyn nie podaje recepty, jak pogodzić modny wygląd - z akceptowanym przed brzydszą płeć? Musimy więc same jakoś rozstrzygnąć ten dylemat.

Opr. m. m.

Mis'Bagira - 1994

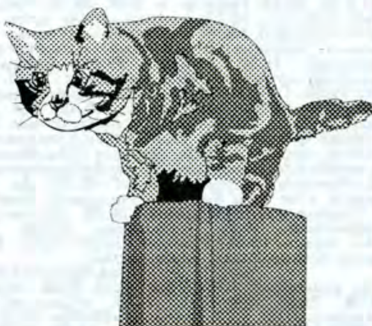
W Grodnie już ponad dwa lata istnieje klub "Mis'Bagira", przewodniczącą którego jest Larysa Oczeretina. Bez względu na to, że na dzień dzisiejszy istnieje pewna konkurencja, klub współpracuje z pokrewnymi organizacjami na terenie całej Białorusi, a jest ich 9 i z "Białoruskim Zjednoczeniem Klubów" oraz z organizacjami innych państw byłego ZSRR (Łotwa, Litwa, Rosja, Ukraina). Klub należy do najbardziej prestiżowej i znanej kategorii WCF, co pozwala mu mieć wysoką klasyfikację i uznanie wśród fachowców.

Klub "Mis'Bagira" udostępnia opiekę, pomoc medyczną i konsultacje potrzebne gospodarzom kotów oraz zajmuje się ich zarodową hodowlą. Na dzień dzisiejszy w klubie zarejestrowano ponad 70 kotów z rodowodem, co jest bogatym materiałem zarodowym.

Klub liczy ponad 500 stałych członków, utrzymuje się kosztem sponsorów i pieniędzy, uzyskanych z organizowanych wystaw. W dniu 21-22 maja od godziny 10 do 18 w Pałacu Chemików w Grodnie odbędzie się wystawa kotów "Mis'Bagira - 1994", w której udział wezmą koty z Niemiec, Rosji, Ukrainy, Litwy, Łotwy i Białorusi, oceniane będą przez znanych ekspertów klasy międzynarodowej.

Klub zaprasza wszystkich chętnych, którzy chcą ocenić swoich ulubieńców, sprawdzić tytuły lub kupić młode koty z rodowodem.

Klub "Mis'Bagira", chętnie nawiąże kontakty i współpracę z podobnymi

organizacjami w Polsce i innych państwach Wschodniej Europy.

Z prośbą o skontaktowanie się podajemy numer telefonu:

5-47-33.

Wszelkie propozycje i zgłoszenia będą mile widziane.

I.A.

"Głos znad Niemna"
Wydawca: Związek Polaków na Białorusi

Adres redakcji:
230005 Grodno
ul.Dzierżyńskiego 32
tel.44-94-57,44-63-75

Druk : Zakłady Graficzne
Grodno, ul.Poligrafistów 4
Zamówienie nr. 2104
Nakład 8582 egz

Tygodnik:
indeks 63863 Nr rej. 8
Cena 150 rb.
Objętość pisma - 2 drukowane arkusze

Cena prenumeraty:
II kw. 1994 r. 1620 rb.,

Redaktor naczelny
Eugeniusz SKROBOCKI